Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1.50 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXX. Celovec, petek, 20. junij 1975 Štev. 25 (1715)

Senca nad otvoritvijo slovenske gimnazije:

Izpad proti Slovencem

celo z najvišjega mesta v državi

Klub slovenskih študentov na Dunaju in Klub slovenskih študentov v Gradcu odločno protestirata proti najnovejšim poskusom zveznega predsednika dr. Kirchschlägerja, naprtiti krivdo za obremenjene odnose med Avstrijo in SFR Jugoslavijo absolventom slovenske gimnazije. Dr. Kirchschläger je namreč pred kratkim izjavil, da so se težave z Jugoslavijo začele po vstopu maturantov slovenske gimnazije v politično življenje.

Predsednik dr. Kirchschläger se je s tem podal v nevarno bližino s tistimi agresivnimi protislovenskimi silami, k stremijo za nadaljnjim omejevanjem demokratičnih pravic koroških Slovencev in želijo preprečiti vsakršno dosledno izvajanje člena 7. Dr. Kirchschläger se tako solidarizira s šovinističnimi hujskači okoli KHD, ki vidijo v celovški slovenski gimnaziji „veliki strup", in s tem daje potuho nadaljnjemu nacionalističnemu hujskanju proti koroškim Slovencem.

Obžalovanja vredno zadržanje zveznega predsednika ponovno dokazuje reakcionarni in protimanjšinski značaj avstrijske narodnostne politike, ki se odlikuje po tesnem sodelovanju državnih organov in vrhov treh parlamentarnih strank z nemškonacionalnimi in šovinističnimi silami. Pred tem ozadjem zgubijo tudi pozitivne in razveseljive izjave dr. Kirchschlägerja vsakršno veljavo.

Poudarjamo, da je namen neutemeljenih očitkov dr. Kirchschlägerja odvračati pozornost demokratične javnosti v Avstriji od neupoštevanja v členu 7 zajamčenih demokratičnih pravic ter njihovega nadaljnjega omejevanja s pomočjo načrtovanega ugotavljanja manjšine. Z vso odločnostjo zavračamo vsak poskus, zvaliti krivdo za poslabšanje odnosov do sosedne države na slovensko študirajočo mladino. Vzroke za to je treba iskati edinole v protimanjšinski praksi avstrijske narodnostne politike.

Tako je rečeno v skupnem stališču, ki sta ga Klub slovenskih študentov na Dunaju ter Klub slovenskih študentov v Gradcu objavila v zvezi z izjavami zveznega predsednika dr. Kirchschlägerja, kateri je prejšnji teden ob obisku v nekem nižjeavstrijskem semenišču spregovoril tudi o manjšinskem vprašanju. Dr. Kirchschläger je ob tej priložnosti dejal, da manjšinsko vprašanje načelno ni noben problem, marveč so manjšine resnična obogatitev za državno skupnost. Avstrija mora stremeti za tem, da najde pametne odnose z Jugoslavijo, je dejal zvezni predsednik, „kajti ne moremo govoriti o miru velikih, če sami ne živimo v miru s sosedi".

Tej brez dvoma pravilni ugotovitvi pa je sledil neodgovoren napad na slovensko gimnazijo in preko nje na slovensko mladino sploh, ko je dr. Kirchschläger ugotovil, da so se težave z Jugoslavijo začele z vstopom maturantov slovenske gimnazije v Celovcu v politično življenje. S to izjavo, podano le nekaj dni pred uradno otvoritvijo lastnega poslopja slovenske gimnazije, se je zvezni predsednik namreč znašel na isti liniji s tistimi protislovenskimi šovinisti, ki v slovenski gimnaziji vidijo „veliki strup"!

Od najvišjega predstavnika države bi vsekakor smeli pričakovati, da se bo pri svojih izjavah zavedal svojega položaja in s tem tudi svoje odgovornosti. Zato nikakor ne moremo razumeti, da se zvezni predsednik prav v manjšinskem vprašanju poslužuje besed, ki jih ni mogoče pojmovati drugače kot neosnovan in zato neodgovoren napad na pripadnike manjšine, katerim podtikava odgovornost za poslabšanje odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo. Ti nezaslišani očitki prav nič ne zgubijo na teži niti v interpretaciji ministra Sinowatza ki se je pri otvoritvi gimnazijskega poslopja zaman trudil, da bi z neko čudno ministrsko logiko o besedah in dejanjih odstranil senco, ki je na svečanost padla zaradi izpada zveznega predsednika proti dijakom odnosno absolventom edine slovenske srednje šole.

Kakor oba kluba slovenskih študentov, tako so proti izjavi dr. Kirchschlägerja protestirali tudi na nedeljskem srečanju katoliške mladine v Št. Jakobu v Rožu. Še posebej pa je proti takemu difamiranju slovenske študirajoče mladine protestiral na otvoritvi slovenske gimnazije predsednik združenja staršev Ignac Domej, ki je opozoril na „duhovno sorodstvo" med hujskaškim transparentom na zborovanju KHD (Veliki strup — slovenska gimnazija!) ter nezaslišanimi očitki, ki jih je proti absolventom te šole izrekel zvezni predsednik.

Odkrivati resnico o manjšinah

je poklicni dolg slovenskih novinarjev

V Ljubljani je bil prejšnji teden redni občni zbor Društva novinarjev SR Slovenije, na katerem so obširno razpravljali o vlogi novinarja v samoupravni družbi ter govorili o problemih, ki se postavljajo v zvezi z zagotovitvijo čim boljših pogojev za izpolnjevanje odgovorne naloge novinarstva. Referat o trenutnem položaju slovenskega časnikarstva je imel Marjan Javornik, ki je bil na občnem zboru izvoljen za novega predsednika slovenskega novinarskega društva.

V svojem referatu je Marjan Javornik med drugim opozoril tudi na pomen poročanja o položaju narodnostnih manjšin, ki živijo izven meja matične države. Pri tem je poudaril, da je poklicni dolg slovenskih novinarjev, odkrivati resnico o položaju narodnostnih manjšin, zlasti kadar gre za kratenje njihovih osnovnih pravic.

Vprašanju odnosa slovenskih novinarjev do narodnostnih manjšin izven domovine je posvetil veliko pozornost tudi dosedanji predsednik novinarskega društva Slavko Breznik, ki je govoril zlasti o položaju slovenske manjšine na Koroškem. V tej zvezi je omenil zaostritev odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo ter ugotovil, da avstrijska sredstva javnega obveščanja ne prispevajo k normalizaciji odnosov, marveč nasprotno s prikritimi namigi zaostrujejo napetost in dolžijo jugoslovanski tisk histerične reakcije. Še posebej pa je opozoril na neodgovorne izjave ob dvajsetletnici avstrijske državne pogodbe, ko so jugoslovanskim listom očitali fašistični ton. „Mislim, da ne bi smeli molče mimo zmerjanja s fašisti," je poudaril Slavko Breznik. „Našim kolegom v Avstriji pa moramo povedati, da se ne bojimo kritike, da ne odklanjamo dialoga, da pa smo proti neobjektivnemu pisanju in neodgovornim izjavam."

Na občnem zboru so ugotovili, da je proti takemu pisanju in proti takim očitkom treba nastopiti odločno, hkrati pa se obrniti na tiste novinarske sile, v katerih je čutiti do tega vprašanja pozitivne, čeprav še nezadostne premike. Zato je občni zbor sklenil, da pošlje avstrijskim novinarjem pismo, ki naj bi bilo osnova za konstruktiven dialog o objektivnem poročanju.

Slovenska gimnazija

končno pod lastno streho

V sredo je bil na Koroškem dan otvarjanja novih šolskih poslopij: pedagoške akademije in slovenske gimnazije v Celovcu ter gimnazije v Velikovcu.

Otvoritvena slavnost pri slovenski gimnaziji je bila živa priča, kako tesno in življenjsko smo koroški Slovenci povezani s svojo edino srednjo šolo. Poleg dijakov in učiteljev so se zbrali pred novim poslopjem številni starši, predstavniki slovenskih narodnih in kulturnih organizacij ter rojaki iz mnogih krajev južne Koroške. Navzoči so bili tudi vodilni reprezentanti uradne Koroške, nadalje jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Bojan Lubej, z državne ravni pa minister za pouk in umetnost dr. Fred Sinowatz ter minister za gradnje in tehniko Josef Moser.

Primerno slovesen je bil spored, ki je segal od uvodne pesmi (Rož, Podjuna, Zila) ter prologa in deklamacije preko blagoslavljanja (škof dr. Köstner in superintendent Pellar) in simbolične predaje ključa z nagovori obeh ministrov ter zahvalnih besed ravnatelja dr. Zablatnika do državne in deželne himne.

Toda nad slavnostjo je kljub prazničnemu razpoloženju visela senca, ki jo je le nekaj dni pred otvoritvijo sprožil zvezni predsednik dr. Kirchschläger s svojim izpadom proti maturantom slovenske gimnazije (o tem poročamo posebej — op. ured.). Za ravnateljem, ki je žaljive očitke o „velikem strupu" zavrnil z zagotovilom, da vzgaja slovenska gimnazija mladino v dobre Avstrijce in zavedne Slovence, je na to senco opozoril zlasti predsednik združenja staršev: Pričakovali smo, da bo vaše ministrstvo branilo našo šolo pred difamiranjem z „velikim strupom" — je nagovoril prosvetnega ministra — toda nasprotno doživljamo, da naše maturante žaljivo napada celo zvezni predsednik.

UPRAVNE VOLITVE V ITALIJI:

Odločen premik v levo

Minulo nedeljo in ponedeljek so v Italiji volili nove deželne, pokrajinske in občinske svete. Izid teh upravnih volitev, pri katerih so zabeležili izredno visoko volilno udeležbo skoraj 92 odstotkov vseh blizu 40 milijonov volilnih upravičencev, je privedel do pomembne spremembe političnega razmerja, kar zaradi značaja volitev sicer ne bo neposredno vplivalo na državno politiko, bo pa nedvomno igralo važno vlogo pri določanju bodoče plitične usmeritve.

Volitve so namreč prinesle vodilni krščanskodemokratski stranki najhujši poraz, kar ga je sploh doživela po zadnji vojni; hkrati pa pomenijo največjo povojno zmago komunistov in socialistov. Ta odločni premik v levo je zasluženi odgovor, ki so ga dali volivci demokristjanom za njihovo politiko, za katero so bili značilni stalni kompromisi, popuščanje neofašistom in predvsem nasprotovanje vsaki reformi. Izid volitev pa po drugi strani pomeni sijajen uspeh naprednih sil in še posebej komunistov, katerih prispevek k obnovi dežele je zdaj — kakor je po volitvah izjavil generalni sekretar KPI Berlinguer — nepogrešljiv bolj kot kdajkoli prej.

Taka samozavest je povsem upravičena, če pomislimo, da so komunisti razliko napram vladajočim demokristjanom zmanjšali od prejšnjih 10 odstotkov na komaj 1,9 odstotka ter imajo zdaj za seboj dobro tretjino vseh volivcev. Za 1,5 odstotka na sedanjih 12 odstotkov pa se je zvišal tudi delež socialistov, tako da sta obe veliki napredni stranki deležni podpore že skoraj polovice vsega prebivalstva. To bo gotovo vplivalo na bodočo politiko v upravnih enotah, bo pa imelo — vsaj posredno — svoj odraz tudi v splošni politični usmeritvi. Predvsem se bo morala s temi spremembami sprijazniti tudi krščanska demokracija, ki je s svojim volilnim bojem stopnjevanega protikomunizma žela doslej najhujši poraz.

Volitve so bile pomembne seveda tudi za slovensko narodno skupnost v Italiji. Ker pa ob zaključku številke podrobnejši podatki še niso znani, tokrat še ne moremo poročati o tozadevnih rezultatih in s tem o posledicah za bodočnost.

Dokumentacija odpora

avstrijskega prebivalstva proti fašizmu

Na Dunaju je izšla obsežna in izredno razkošno opremljena dokumentacija o protifašističnem odporu avstrijskega prebivalstva. Knjigo je napisal Erich Fein, ki je zaradi svojega delovanja v vrstah sindikalne, socialistične in komunistične mladine tudi sam doživel strahote v taboriščih Dachau in Buchenwald.

Predvsem je treba kot pozitivno zabeležiti, da je knjiga prva te vrste, ki tako obširno in izčrpno osvetljuje protifašistični odpor avstrijskega prebivalstva. Za koroške Slovence pa je še posebej razveseljivo, da njihov boj in doprinos k zmagi nad fašističnim nasiljem ni — kot je to žal že udomačena praksa v Avstriji — zamolčan, temveč strpno upoštevan. Avtor pri tem navaja celo dvojezična krajevna imena, kar v Avstriji gotovo ni vsakdanji pojav.

Knjiga ne zajema le obdobja Hitlerjevega nacizma, marveč tudi obdobje avstrijskega klerofašizma. Poleg reprodukcij spomenikov, obeležij in spominskih plošč žrtvam fašizma prinaša knjiga zadosti pojasnil o boju proti fašizmu. Objavljenih je tudi mnogo dokumentov, ki na svoj način osvetljujejo dogajanje v letih 1934 do 1945. Tu najdemo izvlečke iz odredb nacističnih oblastnikov, izvlečke iz sodnijskih razprav in obsodb, pa tudi osebne izpovedi preganjanih protifašistov ter izbor letakov iz takratne dobe. V celoti posreduje ves ta material precej zaokroženo podobo protifašističnega upora.

Avtor opisuje odpor v Avstriji po posameznih zveznih deželah, odpor Avstrijcev v tujini ter napore zavezniških sil za osvoboditev Avstrije. Tudi le ob bežnem prelistavanju dokumentacije je mogoče spoznati obsežnost individualnega odpora. Najkasneje tu pa se moramo vprašati: Ali je tudi šolska mladina deležna primernih informacij o tem odporu v Avstriji? Ali avstrijski vzgojitelji ne gredo mimo vseh teh spomenikov z zavezanimi očmi? Dunajski odpor proti klerofašizmu je v učbenikih še nekako prikazan, toda kako so opisana leta Hitlerjevega nacizma in njegovega zločinskega nasilja?

Na 35 straneh opisuje knjiga odpor na Koroškem. Razumljivo je, da pretežni del tega opisa zavzema oboroženi odpor koroških Slovencev v letih 1942 do 1945. Toda zakaj je treba to posebej omenjati? Ob obilnem trudu avtorja, izdajatelja in založbe morda ne. Toda kljub temu je potrebno: uvod h knjigi je napisal zvezni predsednik dr. Kirchschläger, ki je še malo prej trdil, da na Koroškem še konec leta 1944 ni bilo znatnejšega partizanskega boja. Veseli nas, da je zdaj očitno že drugega mnenja! V uvodu pravi, da utegne knjiga v inozemstvu v nekem bistvenem aspektu dopolniti podobo o Avstriji. Kancler Kreisky pa meni, da so ravno protifašisti veliko doprinesli k rešitvi ugleda Avstrije. Kako pravilna spoznanja, samo čudno, da se jih na merodajnih mestih ne spomnijo takrat, kadar bi morali v tem smislu tudi ukrepati.

Knjigo naj bi vzeli v roke predvsem mlajši ljudje, ki iz osebnih doživetij ne poznajo takratne dobe in njenih dogodkov. Potem si gotovo ne bi želeli „vsaj malega Hitlerja", kakor je prišlo do izraza prejšnji teden med diskusijo v celovškem radiu.

SVETOVNA KONFERENCA RDEČEGA KRIŽA:

Za enakost ljudi

in proti vsaki obliki diskriminacije

V Beogradu je prejšnji teden zasedala prva svetovna konferenca Rdečega križa o miru, katere se je udeležilo okoli 300 predstavnikov nacionalnih društev Rdečega križa, Rdečega polmeseca ter Rdečega leva in sonca iz sto držav sveta. S konferenco so nedvomno izkazali tudi priznanje Jugoslaviji ob stoletnici njenega Rdečega križa, še posebej pa njeni splošno priznani politiki miru in enakopravnosti med narodi, saj so izrecno poudarili v poslanici, ki so jo poslali predsedniku Titu, da je Jugoslavija država, „ki po vsem svetu uživa ugled in spoštovanje".

V tridnevnih razpravah so odločno povzdignili glas in obsodili vojno in nasilje, neenakost in diskriminacijo, ki izvira iz rase, vere in politične pripadnosti. Sprejeli so poseben program akcije, ki poudarja, da si morajo vsi člani družine Rdečega križa vsega sveta nenehno prizadevati za ohranitev in krepitev miru v duhu svoje vodilne ideje „ po poti humanizma k miru".

Ta program tudi poudarja, da Rdeči križ ne gleda na mir le kot na nevojno, temveč kot na dinamičen proces sodelovanja vseh držav in narodov, ki temelji na svobodi, neodvisnosti, suverenosti, spoštovanju človekovih pravic ter na pravični delitvi sredstev, da bi zadovoljili potrebe narodov. „Mir je nedeljiv in ne smemo pozabiti, da narodi in rase sestavljajo eno družino. Vsi člani svetovne družine Rdečega križa združujejo prizadevanja za uresničitev tega cilja."

V akcijskem programu je tudi opozorjeno, da sta človek in njegovo okolje resno ogrožena zaradi nekontroliranega izkoriščanja znanstvenega in tehničnega razvoja, kar vodi do zastrupljanja zraka, voda in kopičenja odpadkov, škodljivih zdravju. Zato so naloge Rdečega križa, da se izboljša človekovo okolje, najbolj pomembne. Prav tako so posvetili vidno mesto nadaljnjemu razvoju humanitarnih pravic ter pudarili, da mora mednarodno humanitarno pravo še bolj ščititi vsako žrtev agresivne vojne, pa tudi prebivalstvo in borce, ki se upirajo nasilju in okupaciji. Vse to mora — kakor je poudarjeno v dokumentu — veljati tudi za narod, ki uveljavlja svojo pravico do samoodločanja.

Posebno jasno je v zaključnem dokumentu izraženo stališče, da mora biti akcija Rdečega križa ohraniti mir. Pri tem pa je — kakor je rečeno v tem dokumentu — „boj za enakost ljudi in proti vsakršnim koli oblikam diskriminacije pomemben prispevek Rdečega križa k miru".

Ali je celovška občina

poslušno orodje nemških nacionalistov?

Odločitev celovškega občinskega sveta, ki je razen edinega komunističnega odbornika soglasno sprejel sklep, s katerim hoče preprečiti graditev slovenskega Kulturnega doma na Kardinalskem nasipu v Celovcu, je še vedno v središču zanimanja. Naj se občinski očetje z županom Guggenbergerjem na čelu še tako trudijo, da bi svojo odločitev prikazali v luči stvarnih in utemeljenih potreb, je in ostane to očitna diskriminacija. Kajti „argumenti", s katerimi skušajo zaslepiti javnost, so vse preveč prozorni.

Mimo tega pa se je ob tej odločitvi treba spomniti napovedi oziroma grožnje, ki jo je bilo slišati na zadnjih zborovanjih Heimatdiensta in sorodnih organizacij: Celovec ne sme postati slovensko kulturno središče! Vse kaže, da je celovška občina slepo sledila temu povelju ter postala poslušno orodje nemških nacionalistov, ko se je preko zakonov in mimo lastnih odlokov odločila za ukrep, ki predstavlja grob napad na interese in pravice Slovencev. To pa je kričeč primer diskriminacije prav v trenutku, ko vodilni predstavniki dežele in države skušajo — vsaj verbalno — splakniti z ugleda Avstrije sramotni madež upravičenih očitkov, da Avstrija kot „demokratična" in „pravna" država brezobzirno krši načela zakonitosti in pogodbene verodostojnosti, kadar gre za pravice narodnih manjšin.

Najnovejši primer diskriminacije „made in Carinthia" je imel ustrezen odmev seveda tudi izven meje naše države. Med mnogimi drugimi listi je ljubljansko Delo posvetilo temu poseben uvodnik, ki ga ponatiskujemo:

Mestni očetje vseh treh poglavitnih strank so soglasno zabredli v vseh sedem kardinalnih, poglavitnih grehov zoper svojega bližnjega, slovenske rojake, ko so v en glas ugotovili, da na Kardinalskem nasipu sredi Celovca Slovenci ne morejo postaviti svojega Kulturnega doma.

„Politični sistem, ki obstaja na Koroškem, zagotavlja vsakemu, ki se ravna po zakonih, osebno svobodo kot komaj kje drugod. O zatiranju kateregakoli posameznika ali kakšne skupine ne more biti govora," je dejal deželni glavar Leopold Wagner.

Kdor tako govori, pa ravna drugače, je kriv nečistosti, zaradi skrnobe miselnosti in dvojne morale.

Kdor jemlje pošteno pridobljeno lastnino bližnjemu, je omadeževan z lakomnostjo, nevoščljivostjo in požrešnostjo.

Kdor zlorablja svojo oblast zoper zakonite pravice posameznika ali skupine, ki jima vlada, se je pregrešil v napuhu svoje moči.

Kdor s takšnimi dejanji podpira tiste, ki netijo nestrpnost, se enači z njimi in bo zato obsojen zaradi jeze.

In kdor na vse to ne pomisli, kdor se brez misli na posledice zapleta v takšna dejanja, je kriv lenobe, lenobe duha.

Kajti nemškonacionalni napuh, ki je zapeljal celovške mestne veljake v takšno kardinalno pregreho, kakršna je prekvalifikacija parcele na Kardinalskem nasipu, iz „poslovnega zemljišča" v rezervat za mestni muzej in parke tisti hip, ko so si jo pridobili koroški Slovenci za svoje kulturno središče, ne more ostati brez posledic.

Domala hkrati, ko z najvišjih mest v državi zatrjujejo voljo po uresničevanju enakopravnosti slovenskih državljanov Avstrije, ji v Celovcu zadajajo nečist udarec in poglabljajo spor v deželi, ki ga bajé hočejo poravnati, pa tudi verodostojnosti političnega sistema, podložnega skritim silam, ki so skozi usta predsednika Heimatdiensta že 13. oktobra lani napovedale takšen boj „slovenskemu strupu". Nemški Celovec da ne smo postati kulturno in politično središče koroških Slovencev, je rekel. Mar ni?

Ali mar celovški mestni možje, njihove stranke in tudi Dunaj mislijo, da bo njihovemu sprenevedanju o demokraciji in svobodi, kardinalnemu prestopku zoper sedmi člen državne pogodbe ob tako prozornem primeru nestrpnosti res kdo nasedel?

Ali je to tista širokosrčnost do manjšin, o kateri je spregovoril oni dan predsednik Kirchschläger? Je to tisti prispevek k dobrim odnosom s sosedi, za katere se je te dni zavzel zunanji minister Bielka?

Kardinalna pregreha v Celovcu terja temeljito pokoro.

„Razprave in gradivo"

Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani

Inštitut za narodnostna vprašanja v Ljubljani je po večletnem presledku izdal novo številko svoje publikacije „Razprave in gradivo".

Kakor je inštitut že v prejšnjih petih številkah te publikacije posvečal veliko pozornost koroški problematiki, tako tudi v sedanji 6. številki zavzemajo pretežen del razprave o problematiki koroških Slovencev. S tem posreduje inštitut zanimive in koristne informacije o raziskovanju na področju narodnostnih vprašanj. Pri tem pa je treba ugotoviti, da žal manjkajo povzetki v nemščini — vsaj v kolikor gre za razprave o koroški tematiki, kajti osnovne informacije o položaju koroških Slovencev je treba danes posredovati predvsem nemškogovorečemu prebivalstvu Koroške in Avstrije. Tako so povzetki v nemščini enostavno nuja, ki je ne bi smel prezreti noben raziskovalec in noben inštitut.

Nekaj prispevkov, ki jih vsebuje številka 6, je bilo že objavljenih v samostojni obliki ali vsaj deloma v tisku. Prvič v slovenščini je objavljena razprava direktorja inštituta Draga Druškoviča „Nekaj vprašanj o koroških Slovencih", ki je svoječasno izšla že v francoščini, lani ob priložnosti mednarodne manjšinske konference v Trstu pa tudi še v angleščini. Tokrat je pri objavi odpadel dokumentacijski del. Ravno v tem primeru je še posebno občutiti pomanjkanje povzetka v nemščini, kajti povzetek v angleščini bi lahko izpadel že zaradi tega, ker je razprava v celoti izšla v angleškem jeziku. Zato gotovo ne bi bilo napačno, če bi študija, pri kateri gre za strnjen znanstveni prikaz položaja koroških Slovencev, izšla tudi še v nemščini. Avtor se predvsem bavi s problemom asimilacije, s sedanjo šolsko ureditvijo, z ljudskimi štetji in z delovanjem protislovenskih sil.

Janko Jeri in Gorazd Kušej razpravljata v svojem prispevku o „prvinah pravnega položaja slovenske narodnostne manjšine v Italiji". Deli tega prispevka so znani že z zadnjih Koroških hulturnih dni, kjer je o tej problematiki govoril Gorazd Kušej. Avtorja raziskujeta stanje Slovencev v Italiji na podlagi italijanske zakonodaje in pri tem posebej poudarjata, da delajo italijanske oblasti veliko razliko med posameznimi manjšinami: francoska manjšina v dolini Aoste in avstrijska manjšina na Južnem Tirolskem uživata vrsto pravic, o katerih Slovenci v Italiji lahko samo sanjajo. Poleg tega pa razlikuje Italija še med Slovenci samimi, saj uživajo določene pravice le na Tržaškem in Goriškem, medtem ko obstoj Slovencev v Benečiji formalno sploh zanika. Avtorja na kratko prikazujeta tudi prizadevanja posameznih političnih strank ter narodnih in drugih organizacij za rešitev problemov slovenske manjšine. Iz razprave sledi, da se Italija ne drži obveznosti, ki jih je sprejela glede slovenske narodne skupnosti.

Tone Zorn in Janko Pleterski objavljata razpravo pod naslovom „Nekateri pravni vidiki položaja slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem". Prispevek navezuje na dve tematsko enaki razpravi prof. Pleterskega, ki je v številkah 2 in 5 publikacije „Razprave in gradivo" obravnaval avstrijsko manjšinsko zakonodajo do leta 1965. Uvodoma avtorja ugotavljata: „Razvid po avstrijski manjšinski zakonodaji kaže, da je dejanski položaj posameznih manjšin v Avstriji različen, za vse pa velja temeljna poteza, da so njihovi pripadniki pred zakonom sicer enakopravni, da pa ne avstrijski pravni sistem, ne dejanska politika nista usmerjena k zaščiti narodnostnih manjšin kot skupnosti in k njihovi ohranitvi." Avstrijska zakonodaja položaja koroških Slovencev v preteklih letih ni izboljšala, marveč so ga razni izvedbeni zakoni nasprotno še poslabšali. Deloma pa je sploh ostalo le pri osnutkih zakonov, medtem ko so izvedbo zakona o dvojezičnih topografskih napisih in oznakah preprečile nemškonacionalistične sile. Le-te so že leta sem zahtevale ugotavljanje manjšine in avstrijska vlada je tem zahtevam zdaj klonila ter pripravlja zakon o štetju posebne vrste. Premalo je iz razprave razvidno, da je „meščanski tabor", kateremu je seveda treba prišteti tudi socialistično stranko, prav tako rezultat delovanja nemškonacionalističnih sil. Po celovški demonstraciji za pravice koroških Slovencev je predstavnik Heimatdiensta zahteval, da se proti solidarnostnemu komiteju postavi oziroma osnuje poseben „Koroški blok". Ta „Koroški blok" je danes realnost; tvorijo ga svobodnjaška, ljudska in socialistična stranka.

O socialni problematiki koroških Slovencev razpravlja sodelavec inštituta Tone Zorn. V glavnem uporablja izsledke, do katerih so prišli dunajski študentje, ki so raziskavali tipe južnokoroških vasi in ki so o svojem delu poročali tudi na Koroških kulturnih dneh. Prav tako pa mu za osnovo služijo podatki o socialni pripadnosti staršev dijakov Zvezne gimnazije za Slovence ter podatki centralnega statističnega urada. Avtor pride do zaključka, da deagrarizacija južnokoroškega prostora med drugim vpliva tudi na jezikovno strukturo dežele.

O lanskoletni manjšinski konferenci v Trstu poroča Janko Jeri, ki meni, da je bistvena pozitivna „zasluga" tega posveta v tem, „da je zdaj evropska mednarodna javnost dokaj podrobno seznanjena s položajem in težnjami slovenske narodnostne skupnosti onkraj naše zahodne meje in Karavank". Objavljenih je tudi nekaj prispevkov s tržaške konference, ki so jih podali člani jugoslovanske delegacije in se nanašajo na manjšinsko problematiko v Jugoslaviji.

Ob novi številki „Razprav in gradiva" — ki jo je mogoče naročiti tudi v knjigarni Naša knjiga v Celovcu — je samo želeti, da na prihodnjo številko te zanimive in koristne publikacije ne bo treba spet čakati več let. Z ozirom na prispevke o naši problematiki pa še enkrat opozorilo, da bi bili nujno potrebni povzetki v nemškem jeziku.

Skupna Koroška v besedah

Toda kje ostanejo ustrezna dejanja?

Nemško-slovenski koordinacijski odbor krške škofije je minuli petek predstavil tisku in s tem javnosti tretjo številko brošure „Gemeinsames Kärnten — Skupna Koroška". Kljub raznim pomanjkljivostim — manjkajo slovenski prevodi ali vsaj povzetki k nemškim člankom, tudi uvod je le v nemščini — je verjetno ta številka vsebinsko še najboljša od vseh dosedanjih. Vrsta znanih avtorjev razpravlja o koroškem manjšinskem problemu. Dragocen pa je tudi dokumentarni del, ki vsebuje med drugim komunikeje, ki so bili objavljeni ob obiskih avstrijskih državnikov v Jugoslaviji oziroma jugoslovanskih predstavnikov v Avstriji; prav tako pa je objavljeno besedilo kulturnega sporazuma med Avstrijo in Jugoslavijo.

Tretja številka „Skupne Koroške" je izšla ob 30-letnici osvoboditve in 20-letnici podpisa državne pogodbe. Bivši kancler dr. Josef Klaus piše o svojih srečanjih s slovensko in hrvaško manjšino ter o prizadevanjih njegove vlade na področju manjšinskega prava. Znani strokovnjak za manjšinska vprašanja dr. Theodor Veiter poroča o delu študijske komisije ter o prizadevanjih raznih forumov, ki se bavijo z manjšinsko problematiko. Sprašuje se, čemu naj bi koristilo ugotavljanje manjšine oz. štetje posebne vrste ter meni, da bi v propagandnem boju slednjič zmagal pač tisti, ki bi imel na razpolago več denarja, tiskarn, časopisov, letakov in plačanih propagandnih oddaj v radiu in televiziji (kdo bi bil to v konkretnem primeru, verjetno ne bo težko uganiti). Zato prihaja dr. Veiter do zaključka, da bi štetje nujno privedlo do „večnega" nacionalnega boja.

Dr. Valentin Inzko govori o položaju „avstrijskih Slovencev" (termin, ki ga je uvedel prav on in ki smo ga svojčas zasledili tudi kot podnaslov Našega tednika). V tako kratkem orisu seveda ni mogoče povedati vsega, po drugi strani pa je treba ugotoviti, da piše avtor povsem iz svojega gledanja. Zato tudi ni čudno, da prav leto 1949 — nastanek NSKS — ter ideološke tokove znotraj manjšine gleda nekritično iz svojega katoliškega zornega kota. Vendar mu je treba priznati, da kritizira tudi cerkvene oblasti, in sicer zaradi tega, ker so leta 1959 zapustile načelo, da se poučuje verouk na podlagi materinega jezika. Sinoda se je povrnila k staremu načelu in je škof menda tudi že napravil tozadevne korake pri prosvetnem ministru; vendar se prosvetnim oblastem zdaj prav nič ne mudi.

Dr. Waldstein razmišlja o kvantiteti slovenskega življa na Koroškem ter se kakor Inzko sprašuje po namenu štetja posebne vrste, ki ga prav tako zavrača. Lovro Kassl poroča o kulturnem življenju koroških Slovencev ter se nedvoumno distancira od izpodrivanja slovenščine na cerkvenem področju. Dvorni svetnik dr. Pavle Zablatnik predstavlja Zvezno gimnazijo za Slovence, ki je prav v minulem letu postala predmet intenzivnejših napadov s strani nemških nacionalistov. O gradiščanskih Hrvatih piše predsednik Hrvaškega kulturnega društva dr. Ivo Müller. Prispevek dr. Andreja Moritscha (Misli dvojezičnega južnega Korošca o avstrijski državni zavesti) pa se naravnost ponuja za diskusijo — predvsem med slovenskimi izobraženci ter kulturnimi in političnimi delavci. Med drugim govori tudi o „terorju nemškonacionalnih organizacij", ki bi mu morala država nasprotovati z vsemi sredstvi, da ohrani čim bolj številčno „dvojezično, avstrijsko zavedno prebivalstvo" na južnem Koroškem.

V besedah je v tej brošuri o „skupni Koroški" povedanega marsikaj lepega odnosno obetavnega. Toda ob tem verbalnem priznavanju se še toliko bolj vsiljuje vprašanje, kje ostajajo ustrezna dejanja? Vsakdanjost na Koroškem namreč še zdaleka ni takšna, kakršna je naslikana v posameznih prispevkih. Besede same — naj bodo še tako lepe — pač niso dovolj; potrebna so predvsem dejanja, ki edina so lahko tudi merilo.

V prihodnji številki „Skupne Koroške, ki bo predvidoma izšla po jesenskih državnozborskih volitvah, bodo objavljeni rezultati socialnopsihološke študije o manjšinski problematiki na Koroškem.

Slovenska televizija

mora seči do vseh slovenskih ljudi

V veliki dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani je bila pred nedavnim osrednja proslava 30-letnice svobodnega slovenskega radia. Za to priložnost je orkester RTV Ljubljana pod vodstvom Sama Hubada prvič izvajal Srebotnjakovo skladbo „Koncert za violino in orkester" (solist je bil znani slovenski violinist Rok Klopčič).

Na slovesnosti, ki so se je udeležili tudi najvišji družbenopolitični predstavniki Slovenije, je govoril predsednik CK ZKS France Popit. Spomnil se je začetkov poslanstva slovenskega radia, ki jih je že pred 34 leti ustvarila edina ilegalna radijska postaja v okupirani Evropi — ljubljanski „Kričač", ki je nekaj časa deloval na osvobojenem ozemlju kot radio OF.

V drugem delu svojega govora je France Popit orisal lik novinarja v socialistični samoupravni družbi. Ob koncu pa je spregovoril še o širjenju televizijskega medija ter poudaril, da je treba doseči, da bo televizijski signal prišel do vseh slovenskih ljudi in tudi do vseh Slovencev v zamejstvu.

Kulturni festival

v ljubljanskih Križankah

Ta teden so se v Ljubljani začele tradicionalne poletne kulturne prireditve, ki so letos že triindvajsete in bodo tja do avgusta spet pritegnile domače in tuje obiskovalce s pestrim sporedom kvalitetnih ansamblov in solistov. Vsega skupaj obsega ta spored 42 prireditev z več kot 2000 izvajalci, in sicer iz vseh jugoslovanskih republik ter iz 12 tujih držav. Zvrstilo se bo devet opernih predstav v okviru 5. opernega bienala, osem folklornih nastopov, štirje orkestralni koncerti, šest vokalnih, dva komorna in šest solističnih koncertov, nadalje po dva večera monodrame in pantomime ter kabaret, dramska igra in musical.

Ljubljanska Opera je za festival pripravila krstno odrsko uprizoritev Simonitijeve „Partizanke Ane" ter je k izvedbi v Križankah pritegnila tudi še zbor Slovenske filharmonije ter Primorski akademski zbor „Vinko Vodopivec". Poleg tega se bodo predstavili še operni ansambli iz Sarajeva, Zagreba in Beograda ter iz Dresdena in Londona.

Folklorni spored obsega nastope Akademske folklorne skupine „France Marolt" ter ansamblov iz Črne gore, Brazilije, Slovaške, Senegala in Sovjetske zveze. Med komornimi ansambli bo prvič gostoval v Ljubljani ugledni londonski orkester Academy of St. Martin's in the Fields, poleg katerega je treba posebej omeniti še Slovaško filharmonijo, Dvorakov kvartet, English Bach Festival, Dunajske pojoče dečke ter The Golden Gate Quartet. S solističnimi nastopi pa se bodo predstavili norveški pianist, španski kitarist ter avstrijski in zahodnonemški organist, medtem ko so med domačimi izvajalci komorne glasbe komorni ansambel za sodobno glasbo iz Skopja, Slovenski godalni kvartet, oktet Gallus ter vokalna solista Božena Glavakova in Jože Stabej.

Partizanska grafika in risba

Pod tem naslovom sta Muzej ljudske revolucije in Moderna galerija v Ljubljani priredila razstavo grafičnih del, nastalih v najtrših dnevih slovenske zgodovine. Tako sta se oba prireditelja tudi na umetnostnem področju vključila v letošnje praznovanje osvoboditve.

Partizanska grafika, ki je nastajala ob sami borbi, je enkraten dokument narodne trdoživosti in osveščenosti o pomembnosti trenutka, ko je šlo za biti ali ne biti. Igrala je ogromno vlogo pri utrjevanju zaupanja v lastno moč; spodbujala je, obtoževala in karikirala. Vseskozi pa je bila na visoki stopnji umetniškega podajanja. Hkrati predstavlja osnovo za nesluten dvig danes po svetu izredno priznane in cenjene ljubljanske grafične šole. Njen sloves so utrdila imena mojstrov, ki so sledili svojemu narodu tudi v težkih časih.

Na razstavi, ki je bila najprej v Moderni, sedaj pa v Mestni galeriji, so zastopani z umetninami sledeči umetniki: Alenka Gerlovič, Vito Globočnik, Božidar Jakac, Vlado Jordan, Dore Klemenčič - Maj, Janez Lajevec, Lojze Lavrič, France Mihelič, Nikolaj Pirnat, Ivan Seljak - Čopič, France Slana, Ive Šubic, Drago in Nande Vidmar.

Odtisnjeni grafični listi po velikosti niso veliki, včasih so tudi le risbe. Pomanjkanje materialov nadomesti optični učinek črnih in belih ploskev. Upodobitve osamljenih dreves, ki kljub viharjem ne klonejo, naj pričajo o neupogljivi sili ljudstva. Varljivo idiliko štrlečih dimnikov požganih hiš, pozabljenih grobov pod drevesi, presekajo grozljive spake sovražnikovih pomagačev. S karikiranjem figur umetnik šiba nasilje in sadizem (Klemenčič). Apokaliptično videnje neubranljivega pohoda revolucije slika Mihelič v podobi v zraku plavajoče gole žene. Pravo dokumentarnost pa je v grafikah razvil Božidar Jakac. Ohraniti vtis, motiv, podobo, obraz, je bilo umetniku osnovno vodilo. Preprosti obrazi borcev, obrazi otrok, ki jim je vojna začrtala pot, o kateri niso sanjali, izražajo enkratno monumentalnost herojev. Kot nam je Jakac z roko ohranil izraze potez in sledove opustošenja, bi niti fotografija ne zmogla.

Čeprav so umetnine nastajale v najtežjih pogojih, se niso rojevale slučajno. Vrednost in veličina izžareva prav iz njihove celovite povezanosti, ki je vodila k enemu samemu cilju — osvoboditvi. Prav v tem je njena velika povzdigujoča moč.

prof. J. Tehovnik

TONE SVETINA 284

UKANA

TRETJA KNJIGA

Vrh Rdečega roba je ožarila sončna krogla. Odpravili so se nanj. Vzpenjali so se skoraj tri ure. Mimogrede so odkrivali napol strohnele dele vojaške opreme in kupe tulcev. Preiskovali so sledove boja. V grušču pod vrhom je bilo nekaj grobov. Tu je starec pokopal tiste, ki so jih pokosile zasede. Znal jim je opisati vsakega posebej.

Blisk se je zazrl v pesknata tla in še enkrat podoživel grozo in strah preživetega. Primož jih je zmotil, ko je dejal:

„Zdi se mi, da sem star. Kaj posebnega ne bomo imeli več od življenja..."

Starec ga je zavrnil:

„Jaz sem star, pa se počutim mlad. Vi ste samo ranjeni. Globoko v dušo. Čas bo zacelil vse, čeprav se vam bo kot opeklina zajedlo v kožo. Sledov najbrž ne boste izbrisali..."

Splezali so na robove prepadov ter pregledovali globino zased in škrbin. Iz dna so zažvižgala krila. Dva krokarja sta zajadrala okoli njih. Starec je zlezel na pomol: v grapah so ležali deli opreme in okostja. Klečal je nad prepadom, podoben korenini odmrlega drevesa, nem in začuden. Priplezali so za njim. Globina je vlekla vase, v njej so ležale pogoltne sence. Starcu so se razširile zenice, kosmati obraz se mu je izostril. Kot bi razmišljal, če bo človek kdaj doumel globino... Oddrobil je kamen. Nekje spodaj se je razletel in dvignil jato kavk, ki so jih začele čivkaje obletavati kot jesensko listje. Spomnili so se tistih, ki so jih Nemci žive zmetali v prepad...

Starec je zravnal svoje otrple ude. Videli so, da so njegove oči mokre.

Potem jih je peljal streljaj niže. Dobro je poznal skrivnost gore. Po polici so splezali v srce prepadov. Bili so nad kotanjo, kjer je ležalo največ okostnjakov.

„Spustil se bom k njim, Stari!" je dejal Vojko. „Moram videti, kakšen je spodaj dostop — morda bodo prišli ponje svojci."

„Znorel si! Skala se kruši!"

„Moram, Stari! Zato smo prišli. Primož ima sina, Blisk ženo, ti si star, jaz pa sam in uživam v tveganju..."

„Ubil se boš!"

„Pa kaj, če se ubijem?"

„Ne bo se ubil. On ve, kaj dela in koliko zmore," je pripomnil Primož.

Vojko je iz nahrbtnika izvlekel plezalno vrv. Zabili so klin in vpeli v sponko vrv. Primož in Blisk sta ga varovala, ko se je spuščal. Okruški so bobneli v prepade. Vso vrv je požrla globina, ko je naposled dosegel kotanjo.

Tu so ležali okostnjaki. Nekatere lobanje so bile počene in kosti razbite. Cunje so bile preperele. Odvezal se je in plezal naprej. Globlje v breznu so ležali še drugi. Vzpel se je po ulici navzgor. Pod previsom je našel okostje partizana. Spuščal se je navzdol. V skalni zajedi je zagledal lobanjo s čelado in v trhlih cunjah obeljena rebra.

„To je nemški poročnik, o katerem mi je pravil stari," si je dejal. Obdajala so ga čudna čustva praznine.

Z vrha so ga klicali, naj se vrne.

Pa se je spustil še niže. Nazadnje je našel polico, kjer je takrat v previsni luknji umiral Don in kamor ju je prišel klicat njegov oče.

Ko so odkrili prihode v ostenje in se vrnili na vrh, je sončna obla že drsela za gore. Na območje soške fronte je padla vijoličasta senca. Starec si ni mogel kaj, da ne bi spregovoril o tistih, ki so tod umirali v rovovski vojni.

„Pol milijona ljudi je umrlo tu pred četrt stoletja, zdaj pa skoraj osem tisoč mož samo pred Trstom," je zamišljeno rekel. Obrnil se je k onim trem, zožil oči in vprašal: „Vi ste politični, kajne? Pa mi povejte, zakaj ubija človek človeka? O tem razmišljam že dvajset let, ko odstranjujem vžigalnike iz granat in si tako služim kruh. Zakaj? To naj povedo učitelji otrokom v šolah, farji ljudem v cerkvah in politikanti na zborih, če kdo zna... Povejte mi, kdaj se bo svet spametoval?"

Toliko da jih ni spravil v zadrego. Le Vojko se je skušal nasmehniti:

„Zakaj? Kako naj mi to vemo, ko se še oddahnili nismo od pobijanja. Ti razmišljaš že dvajset let samo to, bil si na ruski in soški fronti, pa še ne veš!"

Starec je prižgal pipo, potegnil dim in se zazrl v rob žarečega sonca, ki je zginjalo za greben.

„Vidite, to je vzrok, da se bojim človeka in da sem se umaknil v gore. Mislil sem, da sem šel dovolj visoko. Pa sem šel še premalo... Kam naj se danes umakne samotar, da bi imel mir? Samo v nebo ali pod zemljo..."

„Ne bodi no črnogled, Stari!" ga je skušal pomiriti Blisk. „Svet bo prišel k pameti, da je v človeku več dobrega kot zla."

„Vi kar mislite," je odvrnil starec. „Upanje vas rešuje in vara hkrati. Človek ima v sebi zlo. Podivja, če ga spustite z vajeti. Od krvi poblazni. Slep je in zloben. Nikar ne mislite, da mu boste vi nadeli vajeti in ga obvladali..."

„Stari, mi gledamo na te reči drugače. Spremenili bomo svet in tudi človeka. Mi, mladi! Mi, ki želimo živeti!"

„Zanesenjaki ste, slej ko prej boste razočarani."

4. srečanje slovenskih obmejnih planinskih društev

V nedeljo 8. junija smo imeli slovenski zamejski planinci skupno s planinci z Jesenic svoje 4. tradicionalno planinsko srečanje. Tokrat smo se zbrali na lepem razglednem kraju Vrh v bližini Doberdoba. Prireditel je bil Slovensko planinsko društvo Gorica v Italiji. Pobudo za to vrsto srečanj je dalo Planinsko društvo Jesenice, ki se teh srečanj stalno udeležuje in bistveno pomaga oblikovati skupni program.

Tega izredno lepo uspelega srečanja so se poleg domačih planincev, udeležili tudi predstavniki SPD Trst, SPD Celovec, zastopniki novo ustanovljenega društva beneških Slovencev v Čedadu, Planinskega društva Jesenice in Planinske zveze Slovenije. Med gosti so bili najmočneje zastopani Jeseničani, katerih se je pripeljalo kar štiri avtobuse. Skupno je bilo na srečanju zbranih okrog tisoč planincev, kar je do sedaj najbolj množično srečanje, kar smo jih imeli. Poleg pozdravnih besed predsednice SPD Gorica Jožice Smetove in obeh županov občin Sovodnje in Doberdob, so srečanje pozdravili tudi predstavniki zamejskih in matičnih planinskih društev ter zastopnika Planinske zveze Slovenije Tone Bučar in Franjo Klojčnik. V obširnem in pestrem programu, ki je sledil, so posebno krepko sodelovali Jeseničani (prav tako kot lansko leto na Bleščeči), ki so z godbo na pihala in tamburaškim zborom iz Bohinja, dali prireditvi še posebno slovesno in pestro obeležje.

Kot posebnost letošnjega srečanja obmejnih planinskih društev, ki soupada s 30-letnico zmage nad fašizmom, je vsekakor to, da se je družina slovenskih zamejskih planinskih društev povečala za enega nadaljnega člana in sicer za slovensko planinsko društvo beneških Slovencev s sedežem v Čedadu, ki je bilo ustanovljeno v letošnji zimi. Prav to je v pozdravnih besedah naš predsednik Lubo Urbajs označil kot pomembno pridobitev in dober omen za nadaljnji razvoj slovenskega planinstva v zamejstvu.

Tudi tokrat smo slovenski zamejski planinci skupno z matičnimi manifestirali mogočno bratsko planinsko povezanost in sodelovanje ne glede na državne meje, ki nas geografsko ločijo. Nas vse ne druži samo isti jezik, ki ga govorimo, temveč predvsem ista usoda, ki jo delimo, da se moramo še vedno boriti za naše pravice, ki nam jih kratijo šovinistični elementi obeh večinskih narodov. V tem boju za naš narodni in tudi socialni obstoj nismo osamljeni, ker imamo tudi zaveznike pri večinskem narodu, s katerimi vodimo boj proti skupnemu sovražniku, ki grozi zatreti vse to, kar smo si s krvjo priborili pred 30. leti.

V tem duhu je potekalo letošnje 4. srečanje slovenskih obmejnih planinskih društev na Vrhu v Italiji. Prireditelj prihodnjega srečanja bo novoustanovljeno planinsko društvo beneških Slovencev v Čedadu. Na to srečanje se slovenski planinci na Koroškem že sedaj veselimo.

Bilčovs

Naše prosvetno društvo „Bilka" nas je minulo soboto 14. junija zvečer povabilo k Miklavžu, da prisluhnemo pevskemu koncertu radiških fantov in deklet. Radiško prosvetno društvo slovi kot zelo delovno, zlasti na pevskem področju. Tokrat smo jim spet z veseljem prisluhnili in jih za njihovo odlično podano petje nagradili z navdušenim aplavzom.

Čudovito lepo so se ujemale barvne slike skioptičnega predavanja, ki sta ga imela Hanzi Weiss in Tomi Ogris z vsebino podanih pesmi, kar je bilo nekaj novega in edinstvenega pri tem nastopu. Povezovalne besede, petje in prelepe barvne slike so tvorile harmonično celoto, ki je prevzela slehernega v dvorani. Naše ljudstvo je bilo Radišanom za ta kulturni užitek zelo hvaležno.

Na sobotni prireditvi so Radišani tudi pokazali, da Slovenci nismo ozki in zaverovani samo v svojo domačo pesem, ki jo sicer zelo ljubimo, ampak da znamo ceniti tudi pevsko kulturo drugih narodov, posebno še pesmi naših sosedov. Tako so nam Radišani poleg slovenskih zapeli tudi nemško in italijansko pesem. Pošteno bi bilo, da bi tudi naši sosedje prebili ožino in zapeli kakšno slovensko pesem, to velja posebno za nemško govoreče sosede, katerim prav gotovo ne bi zaradi tega padla krona z glave. Enakopravnost naj bi bilo vodilo nas vseh in svet bi se lahko oddahnil pred „prastrahom" ki še straši v glavah naših sosedov.

Radiškim prosvetašem se tem potom lepo zahvaljujemo za njihov obisk in jim kličemo: „kmalu spet pridite!"

Na binkoštni torek se je pri Antoniču na Reki pripetila grozna nesreča, ki je terjala dve smrtni žrtvi. Na mestu je umrla komaj 23-letna Karin Reichman iz Želuč, nekaj dni za tem pa še nemški državljan, ki je bil gost pri Antoniču. Do nesreče je prišlo tako, da se je tovornjaku podjetja Maresch odpel priklopnik, ki je nato podrl zgoraj omenjeni osebi in poškodoval celo vrsto avtomobilov.

V četrtek 22. maja smo jo ob ogromni udeležbi pogrebcev spremili k zadnjemu počitku na bilčovsko pokopališče. Pogrebni obred je imel domači župnik Kassl ob asistenci sveškega župnika Škorjanca. Pokojnico bomo ohranili v lepem spominu. Možu in svojcem izrekamo naše iskreno sožalje.

V Želučah pa smo pred nedavnim imeli tudi vesel dogodek. Poročila sta se namreč Hanzej Kulnik p. d. Pipan iz Želuč in Leni Maierhofer z Muškave. Svatba je bila v Tinjah.

Novoporočencema želimo na njihovi življenjski poti mnogo sreče in zadovoljstva.

VII. zbor gorenjskih aktivistov

Zveza koroških partizanov obvešča svoje člane in prijatelje, da bo ob 30-letnici zmage nad fašizmom in ob 25-letnici samoupravljanja, v nedeljo 22. junija v Domžalah VII. zbor gorenjskih aktivistov.

Slovesnost se bo začela ob 9.30 uri pred poslopjem PTT s pozdravi, slavnostnim govorom in odkritjem spomenika „Borbe in dela" avtorja Toneta Svetine. Ob 11. uri bo v Športnem parku veliko zborovanje na katerem bo slavnostni govor imel član Sveta federacije Miha Marinko. Zborovanje bo povezano s kulturnim sporedom na katerem bodo sodelovali združeni pevski zbori, Simfonični orkester Domžale-Kamnik, recitatorji in godba. Po zborovanju bo poskrbljeno za ples in razvedrilo.

Dragi fotoamaterji

V današnjem času, ki je poln hektike in obremenitve človeka na delovnem mestu, izpolni mnogo ljudi svoj prosti čas z udejstvovanjem, ki jim nudi razvedrilo in jih utegne v življenju uravnovesiti. Takšna udejstvovanja so razni hobiji ali „konjički". „Konjičkov" katere jahajo posamezniki, bi lahko našteli celo vrsto. Tokrat hočemo nagovoriti predvsem fotoamaterje, torej tiste ljudi, ki so v posesti cenenega ali dragega fotoaparata, da bi posneli družinske in druge dogodke (prireditve); ali izletnike in hribolazce, ki delajo pokrajinske slike; fotoamaterje, ki slikajo na kratke razdalje rože, živalice in podobno ter seveda tudi tiste, ki se že bavijo s fotografskimi eksperimenti.

Prav gotovo ima vsakdo med nami lepi slike, s katerimi bi lahko sodeloval na razpisnem nagradnem tekmovanju v fotografiranju, objavljenem v obeh slovenskih tednikih, katerega ponovno objavljamo.

1. Pri nagradnem tekmovanju lahko sodeluje vsak in sicer v skupini A do 20 let starosti, v skupini B od 20. leta naprej. — 2. Fotografirajo naj se spomladanski motivi južne Koroške. — 3. Slike so lahko črno-bele, barvne ali diapozitivi v s a k e velikosti. — 5. Nagrajeno bo prvo mesto v črno-beli in barvni sliki ter diapozitivi v obeh skupinah A in B. Nagrada bo bon za nakup fotomateriala v znesku 300.— šilingov. Poleg tega imajo tudi tisti možnost sodelovanja, ki k zgoraj omenjeni temi nimajo primerih slik. Tudi za to prosto temo je razpisana nagrada v višini 300.— šilingov. — 6. Slike pošljite do 22. junija na naslov: Slovenski filmski klub, 9020 Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10. Prireditelj jamči anonimnost poslanih del, zato naj jih avtorji opremijo s petmestno številko (šifro), imena pa priložijo v zaprti ovojnici. Prireditelj bo ovojnice odpri šele po končanem ocenjevanju del.

V petek 27. junija ob 20. uri bo v Celovcu v Gasometergasse 10 razdelitev nagrad, na katero ste prisrčno vabljeni. Ob tej priložnosti imajo slovenski fotoamaterji lepo priložnost, da se med seboj spoznajo.

Posebna vožnja s parnim vlakom iz Celovca v Maribor

Avstrijsko-jugoslovansko društvo na Koroškem obhaja letos 20-letnico obstoja. Za to priložnost bo društvo v nedeljo 29. junija priredilo posebno vožnjo z vlakom iz Celovca v Maribor, katerega bo vlekla stara parna lokomotiva. Jubilejna prireditev se bo odvijala pod častnim pokroviteljstvom prezidenta AJD Matthiasa Krassnigga, namestnika prezidenta AJD inž. Willija Sereinigga in namestnika prezidenta AJD inž. Thomasa Truppeja.

Ker je vožnja s takšnimi „hlaponi" danes že prava redkost, je zanimanje zanjo zelo veliko. Odhod vlaka z glavnega kolodvora v Celovcu bo ob 8.35, prihod v Mariboru pa ob 12.50 uri. Med vožnjo bodo pevske skupine skrbele za razvedrilo. V posebnem oddelku vagona bo nameščen bufet, kjer se potniki lahko okrepčajo in odžejajo. Prihod v Maribor bo povezan z ogledom mesta. Odhod vlaka iz Maribora bo ob 16.30 uri.

Na poti v Maribor in nazaj vlak ne bo vozil direktno, temveč se bo ustavljal na raznih kolodvorih. Vožnja s hlaponom bo še posebej zanimiva za foto- in filmske amaterje, ki bodo tako imeli lepo priložnost na filmih in slikah ovekovečiti to redkost.

Cena povratne vozovnice za odrasle znaša 150.—, za otroke od 6 do 15 let pa 75.— šilingov. Važno je, da imate s seboj veljavni potni list. Vlak se bo vrnil v Celovec ob 21. uri. Zgodovinski parni stroj je last Jugoslovanskih železnic.

Slovensko prosvetno društvo „Zvezda" v Hodišah vabi na predvajanje

slovenskega barvnega filma

CVETJE V JESENI

v soboto 28. junija ob 20. uri pri Čimžarju ob Rjavškem jezeru. Film „Cvetje v jeseni" je posnet po istoimenskem romanu pisatelja Ivana Tavčarja. Film bo predvajala Slovenska prosvetna zveza.

Prisrčno vabljeni!

Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: U

Vojko pa se je uprl:

„Mi bomo postavili svet na glavo!"

Starec se je zakrohotal.

„Na noge ga postavite! Ker na glavi že stoji!"

Skoraj noč je že bila, ko so se spustili pod stene in se vrnili v starčevo kaverno. Povabil jih je na čaj. Skuhal jim ga je iz samih zdravilnih zelišč. Srebali so ga in se menili.

„Jaz ljudem ne zaupam. Vojskujejo se samo ljudje in mravlje. Um se razkraja, dušo je pogoltnila tehnika, narava propada, v svetu vse pomenijo množice, posameznik pa je le številka na tej ali na oni strani. Jaz sem bil prej socialist, kot ste se vi rodili!"

„Ne vem, če ne gledaš prečrno," ga je miril Blisk in mu ponudil steklenico z žganjem.

„Kaj še! Človek je dober kot posameznik. Kadar pa nastopa v množicah, takrat pozablja nase. Ohol je. Lažno veličino in moč celote pripisuje sebi. Je prah in pepel, od danes do jutri. Fantje, mladi ste, ne nasedajte politiki. Ko vas bodo porabili in ne boste imeli več moči, vas bodo zavrgli kot konservne škatle. Ali ni revolucija svinja, ki žre svoje mladiče? Kdo je že to rekel? Včasih, ko sem se bolj ukvarjal s tem, kako bi uredili družbo in odnose med ljudmi, sem marsikaj vedel . . ."

„Stari, ti še danes marsikaj veš, morda še preveč. Blisk je pri Ozni, le glej, da te ne bo zapisal. Nekoč so te že imeli v krempljih . . ."

Stari je nalil spet čaja, priložil na ogenj in umirjeno nadaljeval:

„Končno pa je bolje, da ne veste . . . Sicer pa jaz ne oznanjam teh svojih misli ne na mitingih ne na prižnicah ne po časopisih."

„Kar povej, stari, kar misliš. Vse bo ostalo v tej kaverni, kjer lahko živiš samo ti. Za take ne vodimo kartoteke," se je zasmejal Blisk.

Stari je odvrnil:

„Zame jo vodijo krokarji."

Vstal je in šel do postelje, s slamo nastlanega pograda. Malo je pobrskal in privlekel na dan zelenko žganja.

„Pa ga dajmo in še kakšno recimo!"

Iz njega je vrelo, kar mu je tičalo v duši že trideset let, saj se s pastirji in kmeti ni pogovarjal drugega kot o vremenu in letini.

Ko so popili vsak svoj kozarček, se je mož opogumil:

„Če nimam prav, mi povejte. Vi ste zmagali, greste se revolucijo. Priborili ste si svobodo. Toda glejte, da ne izgubite pameti, ker boste potem izgubili tudi svobodo . . ."

„Stari, mi se zavestno podrejamo skupnemu cilju."

„Toda glejte, kakšen bo cilj. Tudi Nemci so se podrejali nekemu cilju. Nekaj vam bom povedal iz svoje izkušnje o ljudeh: v vsakem človeku spi majhno zlo, želja, da bi si podredil bližnjega. Le kdo ne bi bil rad višji in mogočnejši od drugih? To je sebičnost. Kadar ta poniglava sla prevzame narode, teče kri. Človeka spoznaš šele, ko dobi priložnost biti nekaznovano slab. To ste gotovo sami skusili. Še bolj pa ga spoznaš, kadar mu daš oblast nad ljudmi. Ne samo vera, tudi oblast je mamilo. Svet je bil in bo poln trinogov, velikih in majhnih, ki se grizejo med seboj kakor mravlje. Zatiranje je ljudem užitek . . ."

„Zakaj je tako, Stari, zakaj?" mu je segel v besedo Vojko in kar sam odgovoril: „Zato, ker je premalo upornikov in preveč hlapcev. Ker ne znamo ceniti časti in svobode. Ker ljudje pozabljajo, kaj so bili. Stari, ti si predolgo v hosti. Svet je šel zdaj naprej. Mi se ne bomo dali. Mi, ki smo se spopadli z Nemci, se bomo spopadli tudi s tistimi, ki se jih ti bojiš. Mi bomo ustvarili svet, ko ljudem ne bo treba bežati ne v gore ne pod zemljo . . ."

„Kakšen svet pa bo to?" je vprašal starec.

„Kakšen? Svoboden in pravičen!"

„Ti si idealist, kot temu vi pravite. Pravica je dekla močnih. Svoboda pa je samo privid, sredstvo za tiste, ki od nje žive."

„Nima je samo on!" je dejal Blisk. „Mi vsi jo imamo, Stari! Zdaj se nekaj dogaja, česar ti ne razumeš. Ker živiš sam . . ."

Starec je zmajal z osivelo glavo, si prižgal pipo in dejal:

„Dvomim o vaših prizadevanjih. Ne rečem, da ne boste ničesar ustvarili; toda ne boste vsega, kar mislite. Zdaj letite, toda trdo boste padli na tla. Vsak mlad človek vidi svet v lepši luči, kot je v resnici. Mi se premalo trudimo, da bi ljudje drug drugega razumeli. Kar poglejte, dobre ljudi svet ugonablja. Izkorišča jih, kdor jih more."

„Stari! Preveč enostransko gledaš. Kako bomo spletli vezi od srca do srca, če bomo drug pred drugim zbežali v gore? Premalo je na svetu gora, da bi se vsi umaknili. Treba je najti pot do bližnjega, živeti z ljudmi, verovati v človeka."

„Zdaj si me zadel: veroval sem v človeka, toda vero sem izgubil. Pravzaprav so mi jo vzeli."

„Mi ti jo bomo vrnili, Stari," je dejal Blisk.

„Ne verjamem . . . O, če bi bila večina takšni, kot ste vi trije . . . Toda spomni se tistih, ki so me privezali k drevesu. Takšnih se bojim. Tudi med vami so zverine. Taki ne bodo cenili žrtev mrtvih in tudi vaših ne. Če boste preglasni, jim boste kmalu odveč. Jaz gledam naprej!"

Blisk je položil na ogenj poleno in podrezal v žerjavico. Roj isker se je dvignil pod strop in svaljek dima se je vijugal skozi odprta vrata.

„Poslušaj me, Stari, da ti povem, zakaj sem te prišel

Obiskali smo madžarsko manjšino v Sloveniji

Vsako leto naredimo uslužbenci ZSO in včlanjenih organizacij ter Slovenskega vestnika skupno s kolektivom tiskarne „Drava" v Podljubelju izlet v Slovenijo. Tokrat, v petek 13. junija smo se podali v Pomurje z namenom, da se seznanimo z madžarsko narodno skupnostjo, ki živi v tem predelu Slovenije. Srečanje z njimi je bilo za nas koroške Slovence, ki smo prav tako pripadniki manjšine, veliko in prijetno doživetje, ki nam bo ostalo v nepozabnem spominu.

Pot nas je z omnibusom vodila preko Pliberka, skozi zanimivo Mežiško dolino v Maribor, kjer smo se okrepčali in si ogledali mesto. V Murski Soboti, kamor smo prispeli popoldne, so nas prisrčno sprejeli predstavniki madžarske narodne skupnosti, med njimi predsednik medobčinske komisije za narodnosti pri Pomurskem svetu SZDL Ferenc Hajoš in predsednik komisije za narodnostna vprašanja pri SZDL Ernö Eörly, oba znanca koroških Slovencev, saj sta bila navzoča pri protestnem zborovanju koroških Slovencev 25. maja v Pliberku, kjer je tov. Eörly govoril v imenu madžarske manjšine v Sloveniji. Na skupni večerji nam je sekretar občinske konference SZDL Milan Mesarič izrekel dobrodošlico in nam želel prijetno bivanje v Murski Soboti.

Murska Sobota je izredno lepo mesto in hkrati upravno in kulturno središče Pomurja. Še pred nedavnim je to mesto razodevalo svojo vaško preteklost, saj si že kar v središču mesta naletel na pritlične panonske hišice s slamnato streho. Tega danes ni več. Mesto se ponaša s pomembnimi zanimivostmi, kot so pokrajinski muzej, študijska knjižnica, v kateri je poleg slovenskih knjig bogata zbirka madžarskih virov, šole, mogočni spomenik rdečearmejcem, ki so padli za osvoboditev teh krajev itd. Mesto šteje 12.000 prebivalcev, medtem ko jih je pod Madžarsko vladavino imelo okrog 2300. Nekaj naših tovarišev, ki so pred leti že bili v Murski Soboti, se kar niso mogli dovolj načuditi, kako je to mesto napredovalo.

Na poti proti našemu cilju Lendavi, po madžarsko Lendva, smo si ogledali in tudi „okusili" Moravske toplice, ki so se v 12. letih svojega obstoja razvile v pomemben zdraviliško turistični kraj. Opoldne smo prispeli v Lendavo, to je ljubko mestece tik ob jugoslovansko-madžarski meji. Prebivalstvo tega kraja in okoliških vasi je mešano, slovensko in madžarsko in tudi Romi so zastopani. V Lendavi so nas predstavniki madžarske narodne skupnosti prisrčno sprejeli. Pri kosilu je predsednik skupščine (po naše župan) občine Lendava Jože Varga v svojem pozdravnem govoru med drugim dejal, da obe narodni skupnosti druži skupno prizadevanje za utrditev socialistične ureditve in da pri tem ni važno kaj si, temveč kaj delaš. Pri ogledu mesta in okolice smo se lahko na lastne oči prepričali, kako tu izvajajo enakopravnost. Povsod dvojezični napisi, bodisi krajevni, na uradih, podjetjih, na vabilih, transparentih itd. Šole so obvezno dvojezične, tako da prebivalstvo mešanega ozemlja govori oba jezika, kar jih pri tem še bolj združuje. Mi koroški Slovenci smo ponosni, da pripadamo takšnemu zrelemu ljudstvu, ki pravično in plemenito ravna s svojimi manjšinami, tem bolj pa zamerimo našemu večinskemu narodu, da tako mačehovsko postopa s svojima manjšinama, ki se morata 20 let po podpisu državne pogodbe še vedno boriti za svoje pravice, zajamčene v tej pogodbi. Razlika v odnosih med obema večinskima narodoma (Avstrijci in Slovenci) do svojih manjšin je gorostasna, na eni strani prazne obljube in zavajanje svetovne javnosti, da smo enakopravni, na drugi strani pa dejanja. Pri ogledu mesta in okolice smo obiskali tudi mejni prehod na Madžarsko, ki je zelo slabo obiskan ter vinorodni hrib nad mestom s cerkvijo svete trojice. S tega mesta smo imeli čudovit razgled na zeleno Pomurje prepleteno z belimi cestami in naselji. Posebno zanimiv pa je bil pogled na bližnja naftna polja, kjer črpajo kvalitetno lendavsko nafto, ki je velikega gospodarskega pomena za lendavsko okolico. Na povratku v „dolino" nas je predsednik izvršnega odbora Pišta Ivanec povabil v njegovo zidanico na odlično kapljico in pristen madžarski prigrizek. Kar prehitro je minil čas, ko smo se morali posloviti od madžarskih tovarišev, s katerimi smo preživeli nekaj lepih in nepozabnih ur. Takšne prisrčnosti in gostoljubnosti kot smo je bili deležni med madžarskimi tovariši sploh še ne pomnimo. Seveda to ni bilo naše prvo in zadnje srečanje, kajti povabili smo jih na protiobisk, da jih seznanimo tudi z našimi kraji in problemi. Prepričani smo, da je z našim obiskom nastala nova era medsebojnih odnosov po narodnosti tako različnih, vendar bratskih manjšin.

ČESTITAMO

V četrtek 12. junija je na univerzi v Salzburgu Janko Olip p. d. Kališnikov v Selah dokončal svoj študij in postal magister teologije. K temu uspehu iskreno čestitamo.

Mešani pevski zbor „Podjuna" v Pliberku vabi na

KRESNO NOČ

v soboto 21. junija 1975 ob 20. uri v gostilni Schwarzl.

Nastopata: moški pevski zbor „Edinost" in mešani pevski zbor „Podjuna"

Za ples igra ansambel „BELLAMIES"

Prisrčno vabljeni!

22 mrtvih v prometni nesreči na Dobraču

V nedeljo popoldne nas je pretresla tragična vest, da je v prometni nesreči na Dobraču 21 ljudi zgubilo življenje. Do danes se je število mrtvih zvišalo na 22, v celovški in beljaški bolnišnici pa leži še 14 težje in lažje poškodovanih.

Potniki nesrečnega omnibusa so bili rentniki iz doline Liesertal, ki so naredili izlet na Dobrač. Na povratku v dolino so omnibusu odpovedale zavore. Voznik in lastnik avtobusa Ramsbacher je še skušal preklopiti na nižjo prestavo, kar pa se mu ni posrečilo. Med tem je avto divjal z vedno večjo brzino proti dolini in se na ovinku preko roba pognal 40 metrov v globino. Pri tej nesreči je zgubil življenje tudi Ramsbacher, kateremu sedaj očitajo vse mogoče in nemogoče stvari, h katerim ne bo več mogel zavzeti stališča. Vsekakor drži, da so odpovedale zavore.

V torek so se od 22. smrtnih žrtev poslovili na beljaškem pokopališču in jih nato odpeljali na svoje domove, kjer so jih včeraj ob ogromni udeležbi pogrebcev spremili k zadnjemu počitku. V dolini Liesertal je bila v pičlem mesecu to že druga nesreča (zrušil se je most in pokopal 10 ljudi) ki je doletela prebivalce te nesrečne doline.

Letovanje naših otrok na Jadranu

Tudi letos bo letovala skupina naših otrok na morju, in sicer v Savudriji od 8. do 29. avgusta 1975.

Starši, ki želijo poslati otroke na letovanje, naj vložijo pismeno prošnjo, iz katere mora biti razvidno: ime, poklic in naslov staršev, ime otroka in izjava, če je že bil na letovanju in kolikokrat. Tej prošnji je treba priložiti:

- **zadnje šolsko spričevalo (1973-74),**
- **priporočilo krajevne prosvetne ali zadružne organizacije,**
- **osebno izkaznico s sliko in**
- **režijski prispevek za dokazano socialno potrebne otroke šil. 800.— (za ostale je treba plačati šil. 1.200.—)**

in vse skupaj poslati do najkasneje 4. julija 1975 na naslov: Počitniška kolonija, Gasometergasse 10, 9020 Klagenfurt - Celovec.

Vožnjo do Ljubljane in nazaj plača vsak udeleženec sam.

Posebno opozarjamo, da posameznih dokumentov ne sprejemamo. Za prijavljenega velja šele otrok, za katerega so bili hkrati oddani vsi dokumenti. Po 4. juliju ne sprejemamo več prijav.

Za vsakega otroka je treba poleg navedenih dokumentov oddati tudi zdravniško spričevalo, ki pa ne sme biti izstavljeno prej kot 8 dni pred odhodom skupine na letovanje. Iz zdravniškega spričevala mora biti razvidno, da je za otroka letovanje na morju priporočljivo in če je otrok občutljiv za antibiotike (penicilin i. dr.). Šele ko prejmemo to spričevalo, velja otrok za dokončno prijavljenega.

Otroci uživajo na letovanju zdravniško zaščito, ki obsega:

- **primerno sanitarno oskrbo pod vodstvom zdravnika,**
- **prvo pomoč in zdravstveno nego za lažja obolenja,**
- **ob težjih primerih takojšnji prevoz v najbližnji zdravstveni zavod.**

Otroci pri počitniškem zavodu niso zdravstveno niti nezgodno zavarovani. Zato si morajo starši pri svoji pristojni zavarovalnici oskrbeti poverilni nalog za Jugoslavijo (Betreuungsauftrag für Jugoslawien), ki naj bo izstavljen za čas bivanja v Jugoslaviji.

Za osebno izkaznico otroka velja izkaznica (Personalausweis), ki jo izstavi okrajno glavarstvo, ali pa potni list.

Za letovanje pridejo v poštev le otroci v starosti od 9 do 14 let, pri čemer imajo prednost otroci, ki še niso bili na morju. Otroci, ki so bili že tri in večkrat na letovanju bodo upoštevani samo v primeru, da bo še kakšno mesto prosto. Starši, katerih otroci bodo sprejeti na letovanje, bodo po končanem prijavnem roku in po predložitvi zdravniškega spričevala dobili pismeno obvestilo in potrebna navodila.

Opozarjamo, da bodo otroci sprejeti po vrstnem redu prijav in po zdravstveni ter socialni potrebi.

Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: U

obiskat. Življenje si rešil meni in Donu. Čeprav si samotar in ne maraš ljudi, si zdravil naše ranjence. Rad bi kaj napravil zate. V mestu sem se dogovoril, da prideš v dolino. Dali ti bodo hišico, ki si jo boš preuredil po svoje. Naš si in mi skrbimo za svoje ljudi..."

„Sam svoj sem, ne vaš," ga je prekinil starec.

„Seveda si sam svoj. Toda mi te imamo za svojega. Radi bi ti pomagali, da bi preživel starost brez nevarnosti. Premisli, kako hudo je v tej luknji pozimi. Lahko se zgodi, da boš zbolel in boš potreboval ljudi."

„Ne, ne," se je hehetal starec, „zdrav sem in trden. Bolje mi je tu, kot kakšnemu magnatu v razkošni vili. Z malim sem zadovoljen. Ljudi v dolini se bojim!"

„Od tistih časov, ko te je užaljenost ali kdo ve kaj pognalo v samoto, se je svet spremenil. Sedaj vlada ljudstvo..."

„Motiš se, Blisk! Ljudstvo ni nikoli na vladi, vedno je vlada na ljudstvu, he he! Pa kljub temu ne bi rad delal ljudski oblasti stroškov in ne napote ljudem." Jedko se je posmehnil. Iz njegovih oči je vrelo mrzlo nezaupanje v človeka, ki je v samotnih dneh zakrknilo.

„Pridi med našo tovarišijo! Ali ni hudo biti sam?"

„Ne! Jaz nisem nikoli sam. Gre namreč za to, kako kdo pojmuje samoto. Desetletja sem preživel v velikih mestih Nemčije. Kako sam sem bil v ljudskih mravljiščih! Kako nepomemben in razočaran! Doživel sem take reči, da sem ljudi lahko zasovražil. Zdaj, ko sem sam, jih imam rad..."

„Razjasni nam, kako misliš," je rekel Vojko.

„Vi nečesa ne razumete o svetu. Sedaj vas nosi življenje kot reka iver. Svet ste gledali skozi krvave pene. Šele ko vas bo vrglo na prod in boste pozabljeni, se boste ozirali okoli sebe in razumeli nekatere stvari, ki jih jaz že dolgo razumem. Kdove kaj boste še doživeli... Še norčevali se bodo iz vas. Po vseh vojnah je bilo tako, da so se čez nekaj let s kolajnami igrali otroci. Pa poglejte grobove ob Soči — polomljeni križi, zarjavele ograje, s plevelom zarasli grobovi. Minilo je le nekaj več kot dvajset let, pa je že vse pozabljeno. No, pa me prepričajte, če nimam prav! Petnajst let že izkopavam kosti teh revežev med granatnimi drobci po teh hribih..."

Primož se je ves čas opiral na kamnito steno in samo poslušal. Besede starca je doumel drugače kot Vojko in Blisk. Bil mu je bližji in je zlahka razumel globlji smisel starčevega odnosa do sveta. Vojna ga je najhuje prizadela. Izgubil je vse najbližje. Ana mu je bila s svojo ljubeznijo vrnila vero v ljudi in v smisel življenja. Z njeno smrtjo je vse to ponovno izgubil. Če ne bi bilo otroka, bi se mu komaj zdelo vredno živeti. In zdaj, ko je nosil v sebi svinčeno težo, mu je bil starec toliko bližji.

Primaknil se je k ognju in se potegnil za starca:

„Morda ima Stari prav. Zdi se mi, da bi si tudi jaz lahko izbral kolibo nekje visoko v gorah in živel sam po svoje. Razumem, zakaj se brani doline."

Malo je pomolčal, potem pa nadaljeval:

„Kaj vemo, kaj vse nas še čaka, preden bomo uresničili cilje našega boja, če jih kdaj bomo... Človek si vedno želi več, kot zmore..."

„Mi imamo vsak svojo resnico in vsak svojo izkušnjo," je dejal Blisk. „Toda pri vsem tem dobro vemo, da zdaj človek bolj kot kdajkoli poprej potrebuje sočloveka. Rešujemo se s tem, da pomagamo drug drugemu. Sicer v vojni ne bi bili obstali. Naša moč je bila vedno v skupnosti. V vojni smo nič kolikokrat izkusili, da človek sam ne pomeni nič..."

„No, no, ni povsem tako," ga je prekinil Primož. „Spomni se, kaj so pomenili Mihajlo, Svarun, Tomo in njim podobni!"

„Pa ne samo to," je povzel starec, vesel, da vsaj eden misli podobno kot on. „En sam res ne pomeni nič za druge, ker ga zlahka žrtvujejo in pozabijo. Toda zase pomeni vse, ker ima vsakdo eno samo življenje. Meni so ljudje uničili živce, rudniki so mi izsesali kri, politiki so me izigrali, ženske izkoristile, gora pa mi je vrnila vse... Svoj kruh si prigaram. Ali mar nimam pravice živeti po svoje?! Nerad se prilagodim drugim in težko bi se jim še podredil. Sam si nakladam in vlečem, kolikor morem in kadar se mi zdi."

Vojko se je zasmejal.

„Stari, veš, ti si prav tak kot miner Marko..." Povedal mu je o njem in dodal: „Tudi ta je bil takšen, da se je boril le takrat, kadar se mu je zdelo. Bil je ponosen, ker je bil edini anarhist v brigadi, in to iz prepričanja, ne iz navade. Mar ne veš, da ljudje brez reda ne morejo živeti skupaj? Mi ustvarjamo red, v katerem ljudje ne bodo v skrbeh za jutrišnji dan!"

„Samo pazite, da ne bodo v strahu za današnjega!" je ujedljivo odvrnil.

Vojkov komisarski čut je bil prizadet, zato se je branil:

„Mi izvršujemo samo to, do česar je na svetu moralo priti. Tudi ti si bil rudar, delavec. In zdaj bo delu pripadla oblast in tudi častno bo in dovolj ga bo za vse! Nič več ne bo brezposelnih, ljudem ne bo treba v tujino s trebuhom za kruhom, kot si šel ti. Pometli bomo z vso gospodo! Z veliko in malo! In konec bo z vsemi, ki so kmetom in delavcem pili kri!"

Starec se je nasmehnil, rekoč:

„Na, spij ga kozarček, če bo tako! Tudi jaz sem nosil rdečo zastavo — že mnogo prej, kot so zaplapolale v Nemčiji zastave s kljukastim križem. Bil sem socialdemokrat in komunist. Stavkali smo, pretepal sem se z žandarji, okusil arest in vse, kar hočeš! In kaj je bilo potem. Hitler

Srečen in zdrav otrok

Mnogi starši želijo vzgojiti otroka tako, da bo z vsem zadovoljen, poslušen, ki nikoli ne ugovarja in ne pokaže svoje aktivnosti, otroka, ki je pohleven in staršev ne nadleguje s svojimi vprašanji. Skratka, vzornega otroka. Žal najdemo take otroke.

Marjanina mama si je vtepla v glavo, da mora vzgojiti vzorno deklico. Hranila jo je točno ob določenem času. Brž ko je punčka zajokala, ji je dala v usta cucelj, kajti po njenem mnenju bi jok otroku škodoval. Prav tako je otroka že zelo zgodaj navajala na kahlico. V njeni okolici je morala biti vedno tišina. Otroka ni jemala pogosto v naročje, da ga ne bi razvadila. Tudi igrač mu ni dala, ker je menila, da se na njih nabira prah in da so zaradi tega legla bacilov ter da samo povzročajo nered v otrokovem okolju. Brž ko se je otrok malce uprl materi, ga je že udarila.

Marjana je začela kasneje govoriti kot njeni vrstniki. Bila je tako prestrašena, da je ubogala mater že na pogled. Skoraj vedno se je mirno igrala v svojim kotu, starša sta jo zadovoljna opazovala, češ, kako pridnega otroka imava. Tudi v otroškem vrtcu in kasneje v šoli je bila Marjana venomer sama, tiha, brez lastne volje, do vsega ravnodušna. V puberteti pa so se pojavili nevrotični simptomi in življenje v kolektivu ji je bilo težko.

Cilj staršev naj ne bo vzgojiti „vzornega" otroka, temveč srečnega in zdravega otroka. Otroci ne smejo biti oropani svoje individualnosti, svoje lastne aktivnosti. Majhen otrok ima vso pravico da včasih malce ponagaja, da je svojeglav. Otroci se morajo od časa razigrati in sprostiti. To je popolnoma normalno za razvoj.

Ali naj torej pustimo otroke, da delajo po svoje? Ne! To bi bilo ravno tako napačno, kot je napačno vzgajati vzornega otroka. In prav v tem so težave pravilne vzgoje.

Toda če je otrok v domačem okolju ljubljen takšen, kakršen je, če se čuti varnega, če ima možnosti nabirati si izkušnje in doživetja, če se lahko razvija njegova samostojnost in če dobi priznanje okolice, bo otrok postal takšen, kakršnega si žele starši. Cankar je napisal čudovite misli o otrokovih potrebah: „Hudo je otroku in mnogo bridkosti užije, marsikatero solzo potoči, predno spozna, da je človek. Kar mu najbolj hodi na pot, je goreča želja po ljubezni."

Starši, bodimo srečni, če imamo duševno in telesno zdrave otroke, radovedne in včasih tudi trmaste. Res je, da sproščen, radoveden, trmast in vedoželjen otrok terja več našega potrpljenje in ljubezni. Toda to bo poplačano kasneje, ko bomo videli, da je otrok sposoben živeti z ljudmi in med ljudmi. Otrok se mora srečati z raznimi težavami in zaprekami že zelo zgodaj. Ne smemo mu sleherne težave odstraniti s poti, ker bo potem v življenju klonil pred najmanjšim neuspehom. Tudi prevelika svoboda spravi otroka v negotovost. Zato morajo starši pri vzgoji postavljati otroku omejitve, ki pa morajo biti pametne in v skladu z razvojnimi obdobji.

Vsakodnevna opora in ljubezen staršev bosta dali otroku moč in trdnost, da bo lahko stopil v življenje z zaupanjem vase in da bo znal živeti z ljudmi v zdravih odnosih.

Alu folija pri kuhi in peki

Gotovo ste že videli v trgovini zvite bleščeče tanke folije iz aluminija. Imamo na voljo že tudi domači izdelek in ne le uvožen. Njena uporaba je zelo mnogostranska. Pri kuhi, peki, v hladilniku in zamrzovalni skrinji in si z njo lahko veliko pomagamo. Na njej se ne zadržujejo bakterije, ne prepušča zraka, svetlobe in maščobe. Zelo je prilagodljiva posodi in živilu. Z njene svetleče površine se odbija del toplotnih žarkov, zato se živila, zavita v nji, dalj drže.

Poglejmo, za kaj vse nam pride prav!

Ako imamo v družini dietika, ki ne sme jesti zapečenih skorjic pri mesu, mu zavijemo zrezek, kos perutnine ali ribo v alu folijo. Dodamo malo maščobe. Zavijemo tako, da sok nikjer ne more ven in spečemo v stari ponvi, lahko neposredno na kuhalni plošči ali na žaru. Za tiste, ki skorjice smejo jesti, malo pred koncem pečenja zavitek odpremo in vsebino rumeno zapečemo.

Tako spečemo tudi na koščke narezan krompir, ki ga potresemo s sesekljanim peteršiljem in mu dodamo malo masla ali olja, lahko pa pečemo tudi brez maščobe.

Testo za sladice se rado prime dna pekača. To preprečmio, če dno obložimo s folijo. Isto velja za razne druge modle kot za torte, biskvit in podobno. Folija se mora dna tesno prijeti, gubice poravnamo. Pečeno sladico lahko dvignemo s folijo vred. Posebno dobro se folija obnese pri sadnih sladicah, kjer je več vlage.

Riba ostane lepo cela, če jo zavijemo v folijo in denemo kuhat v krop. Glava in rep sta lahko zunaj. Kuhano dvignemo brez težav in malo ohlajeno odvijemo. Njena koža je popolnoma cela.

Tudi jajce, ki ga vzamemo iz hladilnika, ne bo počilo zaradi prevelike toplotne razlike, če zavitega v alu folijo potopimo v krop. Z alu folijo lahko nadomestimo tudi vložne posode v loncu na zvišan pritisk, če zavijemo živilo vanjo in vložimo v lonec. V zavitek pa vlijemo, preden ga zapremo, malo vode, da ima živilo za kuho dovolj vlage.

Kot vemo, hranimo ostanke jedi in živil v hladilnikih vedno pokrite oziroma zavite. Iz alu folije lahko hitro naredimo za vsako posodo prilegajoč se pokrovček, ki ga lahko uporabimo tudi večkrat. V njo zavijemo tudi živila, kot so npr. narezana salama, pečeno meso, klobase in podobno. Živilo ne hlapi in tudi ne oksidira, ker je zavarovano pred zrakom. Sveža riba, zavita v alu folijo, ne razširja svojega vonja v okolico hladilnika.

Alu folija je tudi odlična embalaža za živila, ki jih želimo zamrzniti. Embalaža bo trdnejša, če jo vzamemo v več plasteh.

To je le nekaj nasvetov, uporabnost alu folije pa je še mnogo širša, pa morda o tem kdaj drugič.

Poskusite!

BOSENSKE MESNE ČUFTICE

Za 6 do 8 oseb: 750 g zmletega ovčjega ali govejega mesa, 100 g moke, 5 jajc, sol, 50 g surovega masla ali olja, 5 dl kislega mleka, žlička stolčene kumine in še 50 g surovega masla.

V posodo denemo zmleto meso, moko, eno jajce in sol ter vse skupaj zmešamo. Iz zmesi napravimo kroglice, jih zložimo v posodo in stekla, namazano s surovim maslom ali oljem, in pečemo v zmerno razgreti pečici 45 minut. Medtem razžvrkljamo štiri jajca in kislo mleko ter dodamo še kumino in raztopljeno maslo. S to omako polijemo čuftice, jih postavimo nazaj v pečico, znižamo temperaturo in pustimo, da jed komaj opazno vre še 10 do 15 minut.

ŠVEDSKI SESEKLJANI ZREZKI

Za 4 osebe: 750 g zmletega govejega mesa, 2 kuhana, pretlačena krompirja, 4 rumenjaki, pol skodelice kisle smetane, žlica nadrobno sesekljane čebule, žlica sesekljanih kaper, sol, poper, 2 do 3 žlice surovega masla.

V posodo denemo vse sestavine razen masla in jih z rokami dobro zgnetemo. Iz te mase naredimo majhne, 2 do 3 cm debele zrezke, jih denemo na razgreto maslo in pražimo po eni in drugi strani, da enakomerno porumene. Ponudimo jih tople.

Kaj naj bi vedeli?

Prav zdaj nam je v naravi na voljo vse, kar služi za obnovo organizma. Ta zdravila rasejo ob poti, v gozdu, na travnikih in nas stanejo samo trud, da jih naberemo, očistimo, sesekljamo in pojemo bodisi kot solato ali pa kot oblogo na kruhu. Peteršilj, drobnjak, kreša, kislica itd., so dragocena zdravila iz neizčrpne lekarne narave, ki nam temeljito očistijo organizem. Izbira je velika. Samo nekaj primerov:

Korenje (zlasti sok) odvaja vodo, lajša želodčne težave pri ljudeh, ki imajo preveč kisline, in polepša kožo.

Sok kislega zelja očisti kožo.

Brezov sok čisti kri, odvaja vodo in je priporočljiv proti revmi in nečisti koži.

Regrat čisti kri, ker spodbuja izločanje želodčnih sokov in žolča.

Tudi kopriva čisti kri. Priporočljiva je proti ekscemom in slabokrvnosti.

Špinačni sok omili slabokrvnost in krepi organizem.

Krčnica ali kamenika vpliva poživljajoče in jo uporabljamo proti splošni utrujenosti in nervoznosti. Isti učinek imata šipkov in pomarančni sok.

O zoprnih mozoljih

Ti pojavi nastanejo zaradi povečanega delovanja žlez in zaradi hitrega telesnega razvijanja, podvrženi pa so jim tako dečki kot deklice.

Glavna težava, ki jo imajo s kožo mladostniki, so seveda mozolji, v hujših primerih pa tudi akne.

Mozolji so delci kožne maščobe, ki jo izloča koža, da bi se osvobodila nepotrebnih snovi, ki ji preprečujejo normalno delovanje. Mozoljavost ni sama na sebi nobena huda reč, če znamo kožo pravilno negovati in preprečevati pojav mozoljavosti v širšem obsegu. Glavno sredstvo je seveda redno umivanje s primernim milom in pa kozmetično čiščenje. Močnih preparatov naj mladostniki še ne uporabljajo, saj ponavadi za to ni resne potrebe.

Stvar je resnejša, če se mozoljavost razvije v akne, ki je hujša stopnja mozoljavosti, nastopi pa zaradi tega, ker se delci masti, ki jo izloča koža, naberejo globlje v koži in jih koža ne more v redu izločiti. Tedaj se sproži takle proces: ker so ta maščobna telesca v koži tujki, se jih telo skuša znebiti tako, da v njihovo okolico pošlje mnogo belih krvnih telesc, ki tvorijo gnoj, s katerim tujek z lahkoto odstranimo iz kože.

Najhujša stopnja akne je tudi najbolj neprijetna, saj je koža zaradi nje deformirana, brazgotine pa lahko ostanejo neizbrisne, kajti zaradi močnih kožnih vnetij, ki so pri akutnih aknah pogosta, propadajo elastične kožne niti in koža ostane trajno uvela in brazgotinasta. Takim spremembam so najbolj podvrženi deli kože na licih, bradi, pa tudi po prsih in hrbtu.

Zmotno je mnenje, da so vzroki te bolezni izključno v dozorevanju mladostnika. Res je sicer, da je mladostnik veliko bolj nagnjen k njim, lahko pa jo prepreči s pravilno prehrano, predvsem naj se izogiblje ostro začinjenim jedem, tobaku in alkoholu, pa svinjini in drugim mastnim jedem. Med vzroke lahko štejemo tudi živčne pretrese in duševne napore, na primer ob učenju. Velik del odgovornosti pa nosijo mladostniki seveda sami, če svojo higieno opravljajo neredno, če se ne gibljejo dovolj na svežem zraku, če neredno spijo in podobno.

Ko so vzroki za mozoljavost in za akne takole pred nami, seveda ne bo težko bolezni odpraviti ali pa vsaj omiliti. Še laže pa bo seveda šlo, v hujših primerih pa je to skoraj nujno, če bo kožo včasih negovala kozmetičarka, ki bo najbolj trdovratne in akutne primere napotila k zdravniku dermatologu.

Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: UKANA - Tone Svetina: U

je iz komunistov naredil naciste, tisti, ki se mu niso uklonili, pa so pomrli v taboriščih. Kdo vas je v tej vojni pobijal po gorah? Nemški delavci, malomeščani ali aristokrati? Dobro, denimo, da boste res pometli z gospodo. Spomni se name čez deset ali dvajset let, ko me že davno ne bo več. Nova gospoda bo zrasla iz vaših vrst kot goba po dežju. In glave bo vnovič dvignila stara gospoda, tista, ki jo sedaj mendrate. Preden se boste zavedeli, vam bodo spet zlezli na hrbet..."

Blisku je skoraj zaprlo sapo. Srknil je kozarček žganja. Bil je prizadet.

„Ne, Stari, ne bodo! Zato smo mi tukaj."

„Kdo, vi?"

„Ozna in partija," je rekel Vojko.

„Revolucija se šele začenja in mi jih trdo prijemamo," je dejal Blisk. „Poskrbeli bomo zanje in jim sproti strigli peruti."

„Dobro, če jih boste," je malo popustil starec. „Eno je revolucija, drugo je človeška narava, tretje pa zgodovina. Ni tako ostrega noža, da se ne bi skrhal. Tudi vaš nož se bo skrhal, Blisk, samo še ne vemo, na kom se bo. Lahko se zgodi, da se bo celo na vas samih, ki ste toliko žrtvovali! Čast vam! V najusodnejšem času ste pokazali, kako se je treba upreti. Toda zdaj ste se zlili v reko kakor studenci, pomešali se boste z vsemi, tudi najbolj potuhnjenimi nasprotniki. Vašo tovarišijo bo zamenjala pisarna, vašo moralo paragrafi, vašo prostovoljno zavest pa predpisana disciplina. V miru bo teže z ljudmi kot v vojni. Sovražniki se bodo prebarvali in prelevili, vrnili se bodo v vaše vrste, uspavali se boste ob uspehih. Začel se bo stari ples, kdo bo koga, in vse znova... Zato tudi ne morem v dolino. Prestar sem, da bi se spet zaganjal. Z leti zamre tudi bojaželjnost."

„Premalo vere v ljudi je v tebi," je dejal Blisk, rahlo razočaran.

„Včasih sem je imel preveč, kot sedaj vi..."

„Mi pojdemo smelo naprej," je prepričevalno dejal Vojko. „Za seboj imamo ves narod..."

„To se vam samo zdi. Precej ljudi imate za sabo in, kar je glavno, v rokah imate moč in orožje. Ne veste pa, kaj vse še bo. Tisti, ki te danes dvigajo na tron, te lahko že jutri poteptajo. Fantje, knapi smo rekli, da je politika kurba. Prej je bila res, če pa jo boste vi spremenili v devico, ste uspeli. Tudi jaz bi se takrat vnovič vpisal v partijo, če bi še živel... Pa poglejmo še po svetu. Človeštvo se zaganja kot žival, ujeta v past, a ne more uiti svoji usodi. Le počakajte, ko bo trava prerasla grobove, bodo spet vojne! Dvignile se bodo druge sile. Smrt se nam je tako zajedla v možgane kot premogov prah v moja pljuča. Še zdaj se mi včasih zdi, da pljunem črno... Stara prerokba pravi, da bo preplavila svet rumena rasa."

„Pusti rumene. Prevzgojili bomo ljudi," je skušal po komisarsko ugovarjati Vojko.

„Seveda bi jih prevzgojili, če bi se ideje pile kot vino in žganje. Tako bo pa težko!"

„Ali greš v dolino ali ne, te še enkrat vprašam," je rekel Blisk, čeprav je že vedel, kako se je starec odločil. Gledal ga je, kako je polnil pipo, kako je željno potegnil vase dim in gledal skozi vrata, kjer so med vejami lebdeli obrisi gore.

„Ne!" je odločno rekel starec. „Meni je dobro tukaj."

Bila je že pozna noč, ko so odhajali. S sedla na Mrzlem vrhu je zapihala mrzla sapa. Nad Rdečim robom je ždel ščip, zavit v meglico.

Starec jih je pospremil pred vrata. Zagledal se je v temni obok neba nad Sočo in dejal:

„Visoko so zvezde."

„Da, res so visoko," je odvrnil Blisk in krepko stisnil starcu roko. Nič drugega si niso imeli reči. Misli so jim ohromile daljave neznanih svetov, omejil jih je čas in razblinil prostor...

Po stezi med drevjem so se spuščali proti toplim lučem vasice, razprostrte nad rebri pod gorami.

4

Trave planinskih pobočij so orumenele. Stene, sprane od poletnih neviht, so dobile nenavadno belo sivo barvo. Bil je to čas, ko se zrak v gorah tako zbistri, da se daljave med njimi skrajšajo, kot bi se premikale druga k drugi. Najvišjih se je bil že dotaknil prvi sneg, vendar ga je toplo sonce brž posrkalo. Na meji dreves se je listje že rahlo obarvalo.

Starec se še nikoli v petnajstih letih samote ni tako dobro počutil kakor sedaj. Prijateljstvo med Vojkom in Primožem mu je prinašalo zadovoljstvo. Srečen je bil, da je našel ljudi, ki radi poslušajo njegove življenjske izkušnje in jim kljubujejo s svojo mladostno silo. Zdelo se mu je, da se je pomladil.

Skoraj vsak dan ga je čakalo kakšno presenečenje. Vojaki so mu dan za dnem prinašali velike kose granat, včasih pa kar cele z vžigali. Nabrali so jih na patruljnih pohodih, saj so prekrižarili vse gorovje. Puščali so mu jih na odcepu steze, ki je držala k njegovi kaverni. Potem jih je znosil na svojo ploščad ter jim je odvzel vžigala in eksplozivno snov.

Vojko in Primož sta večkrat prišla k njemu in ga opazovala pri delu. Naučil ju je te spretnosti, vendar jima je odsvetoval, da bi se s tem ukvarjala po nepotrebnem.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Začaranega kroga ni

V skladu s starodavnim pravilom, da je treba slišati tudi tisto, kar v sporu trdi druga stranka, smo v Jugoslaviji pozorno prisluhnili zanimivim in celo spodbudnim izjavam, ki jih je bilo zadnje dni slišati z najbolj odgovornh mest v Avstriji.

Toliko bolj, ker so na Dunaju jugoslovansko opozorilo ob praznovanju drugega desetletja podpisa avstrijske državne pogodbe — res, da je ob kupu čestitk delovalo na Ballhausplatzu najbrž nekako tako kot Kasandrino svarilo samozavestnim Trojancem, a kaj moremo? — napihnili čez vse mere: kot neutemeljen napad in nevljudnost v trenutku slovesne opombe.

Avstrijskega veleposlanika v Beogradu so poklicali domov, vnele so se razprave o nuji nove ocene politike do Jugoslavije, ki so odmevale v visokem domu na Ringu, vlada je pohitela z „udarcem na udarec" in tako naprej. Nismo preslišali.

A že v parlamentu se je tako zunanjemu ministru kot govornikoma vladajočih socialistov in celo „svobodnjakov" zazdelo prav in potrebno decentno utišati vročekrvnega poslanca opozicije. Tudi to smo zaznali.

Še bolj smo prisluhnili predsedniku republike, ko je kot ustavni pravnik, nekoč bistveno udeležen pri formulacijah državne pogodbe, spregovoril pravnikom in logično povedal — kot je sicer že nakazal v prazničnem nagovoru — vzroke in posledice tega mednarodnopravnega dokumenta, pa pravice in dolžnosti, ki jih daje in nalaga obnovljeni republiki, zlasti tistemu delu, kjer omenja zakonite pravice manjšin, ob vseh pravicah zmeraj nujno potrebnih še nečesa več in dejstvo, da si Jugoslavija na račun svojega podpisa na državno pogodbo ne lasti le pravic, temveč, da je veljavno prevzela tudi obveznosti do Avstrije. Implicite et explicite — menda smo predsednika prav razumeli, da sedmi člen ni tako nebistven v zgradbi druge avstrijske republike, da je jugoslovanski interes zanj pravno utemeljen in da Jugoslavija prvič po petdesetih letih mednarodnopravno zagotavlja, da nima do Avstrije nikakršnih ozemeljskih pretenzij. To je že precej, čeprav ne vse.

Avstrijski veleposlanik se je medtem vrnil v Beograd, njegov šef, minister za zunanje zadeve pa je imel zanimivo predavanje v avstrijskem društvu za zunanjo politiko. Odstavki o odnosih z Jugoslavijo, zlasti, da „brez dvoma obstajajo za Jugoslavijo ravno tako kot za nas številni nastavki in izhodišča za obojestransko koristno sodelovanje", ki da se tudi v praksi kljub vsemu izpričuje, so tolikanj spodbudni, da jih nismo smeli preslišati. Posebno, ko je povedal, kje vidi vzrok napetostim med sosedoma: v jugoslovanski oceni „naše pripravljenosti uresničiti nekatere še ne docela uresničene obveznosti iz državne pogodbe..." Tudi to je nekaj, a tudi ne vse.

A prisluhniti velja, tako kot ne gre spregledati ukrepanja notranjega ministra, denimo za omejitev ustaških izzivanj tik ob meji.

Vendar ni mogoče vsega, kar slišimo, sprejemati brez ustrezne mere previdnosti, da ne rečemo skepse, ki je, kar uvideva tudi dr. Bielka, spričo časovne odmaknjenosti (podpisa) državne pogodbe „morda razumljiva". In tudi je razumljiva in potrebna, čeprav ne sodimo, da so se zadeve zapletle v „začarani krog not in protinot" (Bielka).

Začaranega kroga ni, potrebna je le resna odločnost prestopiti „ris", ki si ga je okrog svoje politike — naj bodo razlogi kakršnikoli že — začrtala avstrijska zunanja politika.

Ne moremo namreč prezreti tudi dejstev, ki ob sestopanju s stopnička eskalacije — te si je zgradila Avstrija sama — nakazujejo, da za ta korak na Dunaju, zlasti pa v nekaterih pokrajinskih sedežih očitno še ni prišel čas. Seveda upoštevamo, da ima poleg svoje zunanjepolitične dimenzije celotni sklop odnosov z Jugoslavijo, v katerem so manjšine del, toda bistven, tudi izrazito notranjeavstrijsko dimenzijo, v tem trenutku obarvano s predvolilnim, zelo napetim vzdušjem dokaj izenačene tekme med socialisti in opozicijo. Toda to je ovira, ki jo bodo morali odgovorni v Avstriji preskočiti sami. Ne zanikamo sicer določenega razumevanja tudi za težave takšne vrste, toda mednarodna plat problema zaradi tega ne more in ne sme biti pozabljena, predvsem pa ni koristno, če jo poskušajo — kot na primer glasilo koroških socialistov — zastirati s polovičnimi resnicami ali z grehom opuščanja celovite informacije.

Hkrati ko je bila jugoslovanska javnost seznanjena z vsemi bistvenimi postavkami v avstrijskih izjavah, ki jih ceni tudi politično vodstvo Jugoslavije, vendar „po njihovem dejanskem pomenu in vsebini", predvsem pa po otipljivih rezultatih, se avstrijske stranke vztrajno ukvarjajo s predlogom zakona o štetju posebne vrste, celovški mestni svet na lepem spreminja namembnost parcele, na kateri naj bi stal slovenski kulturni dom, pritisk na obe manjšini raste, slovenske prireditve so deležne z ene strani totalnega zavračanja večinske javnosti (primer Pliberk), na drugi pa izredne pozornosti izvršnih organov notranjega ministrstva, medtem ko zbor Kameradschaftsbunda v Salzburgu lahko nadzoruje en sam uradnik, in tako naprej.

Zlasti pa glasno odmeva molk najvplivnejše osebe v državi, zveznega kanclerja, ki je bil pri eskalaciji zelo zgovoren.

Ob tem pa — žal — ugotavljamo, da avstrijska javnost ni celovito obveščena. Ugodni odziv na znake, da Avstrija spušča majsko stopnjevanje na raven treznejšega razmisleka, razviden iz govora predsednika Sergeja Kraigherja, ji skušajo prikazati kot „demontažo kampanje" na jugoslovanski strani. Nihče pa ji ni povedal, da je bilo v tem sklopu tudi jasno povedano, da „izjava zveznega izvršnega sveta ob dvajsetletnici podpisa državne pogodbe z Avstrijo dovolj jasno kaže, da je vzrok slabim odnosom neizpolnjevanje mednarodnih obveznosti Avstrije" in ne le „nekaterih, še ne docela uresničenih obveznosti".

Tega na drugi strani ne bi bili smeli preslišati in zamolčati, če res želijo iz svojega začaranega kroga. Opozorilo, ki ga je izrekel Sergej Kraigher na prvem zasedanju sveta slovenske socialistične republike, je pomirljivo, vznemirljivo pa je, če ob spravljivih besedah v Avstriji zavajajo sebe in javnost k napačnemu sklepanju.

Takšno sklepanje namreč ne vodi iz začaranega kroga samoprevare, da bo Jugoslavija takšna, kakršna namreč je, samostojna, neuvrščena in socialistična, za „nekaj" dala vse, da bo menda zaradi ljubega miru zanemarila tisto, kar ji zagotavlja te tri bistvene predikate. Toda dokler se bo tudi Avstrija vklapljala s svojo politiko v „pritiske na neuvrščene države nasploh in posebej na Jugoslavijo kot eno najbolj aktivnih bojevnic neuvrščene politike", je od spodbudnih besed do dejanj še daleč. „Pri marsikateri težavi v odnosih s sosednimi državami je treba dejansko ozadje iskati v sklopu širših mednarodnih odnosov in predvsem v sklopu interesov velikih sil, ter v sklopu pritiskov na našo neodvisno politiko", je rekel Kraigher.

V tem je vznemirljiva pomirljivost jugoslovanskih stališč, ki bi nevtralni in demokratični Avstriji pravzaprav morala biti zlahka razumljiva. Začaranega kroga pa ni.

Jaka Štular
(Delo, Ljubljana)

Avstrijske eskalacije

Avstrija uradno zaostruje odnose z Jugoslavijo. Sedaj ji že več ne zadošča, da jugoslovanske zahteve in resna opozorila v zvezi z obveznostmi iz državne pogodbe odklanja kot „nevzdržne", marveč jih razlaga kot sovražno dejanje, kot namerno „miniranje avstrijskega ugleda".

Še več. Nekatere odločne izjave jugoslovanskih politikov tolmači svojevoljno. Če je to doslej počenjal tisk, ki je kot radi poudarjajo tudi na Dunaju, „svoboden" in torej „lahko piše, kar hoče", se nam je zdelo še nekam razumljivo. Toda take in podobne tone slišimo sedaj v namigovanjih na najvišji ravni...

Najbrže ni nihče tako naiven, da bi v najnovejši „trdni politiki" kanclerja Kreiskega do južne sosede, kot to nekateri imenujejo, morda odkrival odsev nečiste vesti, ki jo utegne porajati neslavna dvajsetletnica zavlačevanja obveznosti iz državne pogodbe. Če bi namreč temu bilo tako, potem bi uradna Avstrija, torej legalna zastopnica državnih interesov in tudi pooblaščena izpolnjevalka mednarodnih obveznosti, namesto obljub ob tej, za avstrijsko ljudstvo in njegovo suverenost brez dvoma pomembni obletnici, segla po dejanjih. Tedaj tudi ne bi bila potrebna najnovejša opozorila, kot je izjava zveznega izvršnega sveta, obnovljena spomenica koroških Slovencev z dodatnimi predlogi in slednjič protestno zborovanje slovenske narodnostne skupnosti 25. maja v Pliberku. Avstrijskega ugleda ne bi tako nihče „omadeževal", ker bi s takim ravnanjem sama snela največji, najobčutljivejši madež s sebe.

KOMBINACIJE

Strategija stranke na oblasti je v tem volilnem letu — 5. oktobra bodo izbirali nove poslance za parlament — kot vse kaže — ubrala pot, ki se kot bumerang vrača k avtorjem in in jih utegne prizadejati v svojem samozadovoljstvu. Domačo in tujo javnost namreč želijo prepričati, da je jugoslovanska vztrajnost v zahtevah, ki se nanašajo na izpolnitev obveznosti iz državne pogodbe, le posledica — notranjih težav, torej nekakšen ventil za pomirjevanje notranjih problemov, pa tudi nevšečnosti, ki da jih ima SFRJ z drugimi sosedi. Dr. Kreisky si je celo upal izreči misel, češ da „na svetu ni dežele, ki bi se kot Jugoslavija na tekočem traku pričkala s sosedi za karkoli". Morda ni pomembna ugotovitev, da je te besede izrekel po vrnitvi z obiska v Bolgariji, ki očitno namerava preprosto „zbrisati" pirinske Makedonce na prihodnjem ljudskem štetju.

Toda ne samo to. Opozorila, češ da je Jugoslavija podpisala državno pogodbo in s tem priznala meje na Karavankah v prepričanju, da bodo avstrijske oblasti sprejele predvideno in v mednarodnem dokumentu zajamčeno manjšinsko zakonodajo, razlagajo sedaj kot poizkus, da bi znova načeli obmejna vprašanja. To naj bi bil spet razlog, da nekdo na Koroškem dvigne svoj glas „prastrahu" in oživi obtožbe „iredenti".

DVOJNA MORALA

Jugoslavija brez dvoma ni bila po končani drugi svetovni vojni zadovoljna s sprejetimi razmejitvami, vendar je meje priznala in tudi podpisala ustrezne mednarodne dokumente v prepričanju, da bo tudi nasprotna stran v celoti in brez zavlačevanja opravila svoje obveznosti. V odnosih do Avstrije čutimo, da se po državni pogodbi ravnamo v bistvu samo mi, na drugi strani pa najdejo vedno izgovor za zavlačevanje.

Vse bolj hočejo prepričati domačo in svetovno javnost, češ da je izpolnitev določil tega mednarodnega dokumenta — avstrijska notranja zadeva, tj. odvisna od obstoječe notranjepolitične strukture. Tu je varanje vse bolj očitno.

Brez dvoma je stvar avstrijske družbe, da po svojih družbenopolitičnih ustanovah pripravi ustrezne zakone za izvajanje pogodbenih določil, vendar jih ne sme v nobenem primeru revidirati ali samovoljno razlagati. In prav to se dogaja tako pri pojasnjevanju 7. člena državne pogodbe, kakor tudi pri izvajanju drugih določil, ki izhajajo iz smotrov antifašističnega boja zaveznikov.

Kaj potem, če se tudi kdo drugi odloči za določene „revizije", dasiravno je dokumente podpisal? Zadevo postavljamo hipotetično, ker jo kot tako vsiljuje dosedanja avstrijska praksa. Prikazovanje morebitnih logičnih sklepov, ki se sami ponujajo kot plod logičnega meditiranja, kot hotenje nekoga — in to se dogaja prav sedaj ob vprašanjih meja — pa je kajpada sofizem, s katerim naj bi dosledno, miroljubno, neuvrščeno jugoslovansko politiko diskreditirali pred svetovno javnostjo, še posebej pa v velikem svetu neuvrščenih.

PRED SVOJIM PRAGOM

Nekje smo prebrali dober nasvet s severa, naj bi namesto očitkov Avstriji raje „pometli pred svojim pragom", se pravi s svojimi težavami, pri čemer menda mislijo tudi manjšinski problem. Če gre za narode in narodnosti, potem bi lahko kritikom samo svetovali, naj si položaj ogledajo na kraju dogodkov poleg ustrezne zakonodaje, ki opredeljuje to gradivo v okviru posameznih republik znotraj SFRJ.

Z drugimi težavami, denimo gospodarske ali politične narave, pa se ukvarjajo najbrže dandanes vse države sveta, vendar v večini primerov nihče ne sodi, da bi jih lahko odpravil z „napihovanjem zunanjepolitičnih vprašanj". Jugoslavija pa je v očeh večine avstrijskega tiska po vsem sodeč poseben primer, pri čemer dobivajo članki in komentarji od tod poseben, alarmanten in tendenciozen priokus, da ne rečemo naravnost savražen, senzacionalističen poudarek. Posebno poglavje predstavljajo kombinacije nekaterih člankarjev o „potitovskem obdobju", iz katerih naravnost diha želja, da bi emigrantske, protijugoslovanske sile uresničile svoje načrte proti socialistični družbeni ureditvi.

Ni torej naključje, če so zadnje jugoslovanske note opozorile na tako protijugoslovansko gonjo in na dejstvo, da se Avstrija spreminja v njeno središče. Znana alergičnost zveznega kanclerja do rdeče barve lahko daje takemu razvoju svojevrsten ton.

Jugoslovani seveda doma sami pometamo, kolikor moremo. Vprašanje državne pogodbe oziroma njenega sedmega člena pa je mednarodna obveznost, ki nima s tem nobene zveze. O tem, ali je izpolnjevanje državne pogodbe stvar avstrijskega notranjega „pometanja", nihče ne dvomi, niti v Avstriji, niti kjerkoli drugje. Avstrijci povrh vsega sami trdijo, da je to avstrijsko notranje vprašanje. Žal, z njim rešujejo prav stranke notranje težave.

ODGOVOR

Pred nedavnim je glasilo ljudske stranke na Koroškem skušalo odgovoriti na vprašanje, čemu je dr. Kreisky nenadoma postal tako „odločen" do Jugoslavije, in je v svojem razglabljanju zapisalo dobesedno naslednje: „Trdna politika Kreiskega ni očitno za socialistične stratege nič drugega kot želja razširiti tisti volilni učinek med obrobnimi sloji, ki so ga imele izjave koroškega deželnega glavarja Wagnerja, da je ‚odličen Hitlerjev mladenič'. Tudi s tem so mobilizirali volilne skupine."

Treba je torej pridobiti volilce, predvsem desnico in tiste, ki jim socialistični svet ni po godu. Določen ukrep te vrste je socialistična vlada sprejela že v trenutku, ko je sodružno z opozicijo, tj. ljudsko in svobodnjaško stranko, potrdila obvezno preštevanje manjšine. Nato je zaostrila odnose z Jugoslavijo z znanimi izbruhi Kreiskega in z odgovorom na jugoslovansko izjavo, še posebej pa v trenutku, ko je poklicala veleposlanika iz Beograda na „poročanje". Morda bodo tu zalegle zelo propagirane izjave, češ da so predstavniki „štrih velikih" na svečanosti ob 20-letnici avstrijske neodvisnosti samo hvalili avstrijsko nevtralnost in avstrijsko vlogo v svetu.

Ob tej ugotovitvi naj citiramo Josefa Hindelsa, socialističnega prvaka, da se Avstrija v boju za državno pogodbo „ni sklicevala na odlične Hitlerjeve mladeniče in nosilce viteških križcev, temveč na tiste borce proti fašizmu, ki so jih večji del predstavljali koroški Slovenci."

Srečko Panič
(Sedem dni, Maribor)

ŠPORTNI VESTNIK

● Jugoslavija evropski košarkarski prvak

V Beogradu se je pretekli teden končalo 19. evropsko košarkarsko prvenstvo. Odločitev o novem evropskem prvaku je padla šele v zadnjem kolu turnirja, ko so si stale nasproti reprezentance Jugoslavije in Sovjetske zveze, Italije in Bolgarije, Španije in Češkoslovaške. Vseodločilna je bila velika finalna tekma med doslej neporaženima reprezentancama Jugoslavije in Sovjetske zveze, ki jo je Jugoslavija dobila z 90:84 (44:37). Na ta način je Jugoslavija uspešno branila zlato kolajno, ki jo je osvojila na evropskem prvenstvu leta 1973 v Barceloni. Podelitev tretjega mesta je odvisela od razpleta ostalih iger finalnega kola. Tekme so se končale takole: Italija — Bolgarija 90:73 (48:40), Španija — ČSSR 87:67 (46:34). Pred tekmami so vse reprezentance razen Španije imele možnost, da osvojijo z zmago bronasto kolajno. Vrstni red je sledeči: 1. Jugoslavija (10 točk), 2. Sovjetska zveza (8), 3. Italija (4), 4. Španija (4), 5. Bolgarija (2) in 6. Češkoslovaška (2).

V skupini B evropskega košarkarskega prvenstva je šlo za mesta 7 do 12. 7. je postal Izrael (10), pred reprezentancami Poljske (6), Turčije (6), Nizozemske (4), Romunije (2) in Grčije (2).

● V zadnjem kolu zmaga in remi

Konec preteklega tedna se je na Koroškem končalo nogometno prvenstvo v vseh skupinah. V 2. razredu E sta slovenski enajsterici SAK in Sele imeli v gosteh Št. Janž oziromo Pischeldorf in sta iztržili 3 točke. SAK je zlahka nadigral enajsterico iz Št. Janža in zmagal 7:0. Gole so dosegli Folti Waldhauser (4), Navršnik (2) in Blajs (1). Čeprav so gostje iz Pischeldorfa vodili proti nogometnemu muštvu iz Sel 2:0 in 3:1, je Selanom le še uspelo iztržiti remi 3:3. Za delni uspeh v zadnjem kolu so bili odgovorni Oto Travnik, Fridi Mak in Flori Dovjak.

Z uvrstitvijo ob koncu prvenstva odgovorni omenjenih klubov niso povsem zadovoljni. Predvsem enajsterica Slovenskega atletskega kluba ni izpolnila vsa pričakovanja. Ljubitelji slovenskega športa so ob 5. obletnici obstoja Slovenskega atletskega kluba pričakovali podvig, vstop v višji nogometni razred. Ta pa je izostal in kar je ostalo je to, da se lahko SAK krasi z nazivom rekordnega vicemojstra. V svoji mladi 5-letni zgodovini je SAK kar štirikrat zavzel mesto vicemojstra. Ni treba žalovati za zamujenimi možnostmi, čeprav je SAK štirikrat le za las zamudil vstop v 1. razred. Včasih smo krivdo iskali endino le pri sodnikih, danes pa lahko trdimo, po ponovnem neuspehu, da je manjkala pogosto disciplina ter pripravljenost igralcev in tudi izurjenost odgovornih.

V končani nogometni sezoni 1974-75 so napadalci SAK dosegli za mojstrom DSG Borovlje največ zadetkov. Kar 83-krat se je zatresla nasprotnikova mreža. Najboljši strelci pa so po vrsti bili tile: Folti Waldhauser (27 zadetkov), Jože Fera (17), Ivan Navršnik (11), Mirko Oraže (5), Srdan Carli in Marjan Pandel (3), Hanzi Wieser (2) in Zupanc ter Nežmah (1). V minulem prvenstvenem obdobju pa je SAK dobil le 19 zadetkov, kar se ujema s številom dobljenih zadetkov pri mojstru iz Borovelj.

Nogometna enajsterica iz Sel se je v letošnji prvenstveni sezoni prvič udeležila prvenstvenih tekem. Za Selane se je preteklo prvenstveno obdobje končalo izredno uspešno, saj so zasedli dobro 5. mesto, z boljšim razmerjem golov pa bi bili lahko četrti. Po jesenskem prvenstvu še na slabem 9. mestu so se v vigrednih prvenstvenih kolih izkazali selski napadalci, ki so kar 31-krat premagali nasprotnikovega vratarja (jeseni so dosegli le 18 golov). Vrstni red najboljših napadalcev je sledeči: Florijan Dovjak (20 zadetkov), Stanko Olip (9), Franc Dovjak (6), Oto Travnik (5), Nanta Olip (3), Nanta Dovjak in Fridi Mak (po 2), po en zadetek pa sta dosegla Berti Wassner in Hanzi Lojnik.

Lestvica 2. E razreda

1. DSG Borovlje	22	19	2	1	101:19	40
2. SAK	22	15	4	3	83:19	33
3. Pischeldorf	21	11	5	5	56:39	27
4. Šmarjeta	22	10	5	7	43:27	25
5. Sele	22	10	5	7	49:41	25
6. Kriva Vrba	22	8	7	7	47:34	23
7. Gospa sveta	22	9	4	9	40:48	22
8. HSV Celovec	22	9	2	11	32:44	20
9. Št. Janž	21	8	3	10	33:38	19
10. Hörtendorf	22	4	5	13	30:67	13
11. Pokrče	22	3	4	15	16:73	10
12. Galicija	22	1	3	18	23:102	5

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

SOBOTA, 21. 6.: 6.00 Jutranja telovadba — 8.05 Družinski obzornik — 9.00 V žarišču — 10.30 Lepa domovina — 13.30 Radijski svetovalec — 14.00 Voščila — 15.30 „Hišna glasba" — 16.00 Servis — 17.10 Pestro sobotno popoldne — 18.00 Deželni razgledi — 20.05 Voščila po telefonu — 22.10 Šport — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 22. 6.: 6.10 Igra na orgle — 8.15 Kaj je novega? — 10.30 „Kapetan Cook" — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 Radijska igra „Male lisice" — 17.05 Veselite se življenja — 18.15 Ljudska glasba sosedov — dalmatinske ljudske pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.05 Avstrijska rallye — 22.10 Šport.

PONEDELJEK, 23. 6.: 6.00 Jutranja telovadba — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.30 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Z zvenečo glasbo — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.00 Otroška igrica — 17.10 Kaj radi slišimo . . . — 17.56 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 18.00 Deželni razgledi — 20.05 „Male lisice" — 21.05 Evergreeni humorja — 21.30 Udarec za udarcem — 22.10 Šport.

TOREK, 24. 6.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Znanje za vse — 10.00 Zadovoljen z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.45 Iz ljudskega življenja — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.30 Šolski poskusi — zapravljanje časa? — 17.10 Avstrijci o Avstriji — 17.56 Oddaja delavske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Tirolska ljudska glasba — 20.05 Kaj radi slišimo . . . — 21.10 Koroški jurnalisti diskutirajo — 22.10 Šport.

SREDA, 25. 6.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Znanje za vse — 9.30 Avstrijska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 14.30 Na obisku pri koroških zborih — 16.00 Za potrošnike — 16.30 Šolski poskusi — zapravljanje časa? — 17.10 V dunajski kavarni — 17.56 Oddaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Kjer se poje . . . — 19.30 Za prijatelja planin — 20.05 Srečanja — 21.30 Kriminalka — 22.10 Šport.

ČETRTEK, 26. 6.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Znanje za vse — 9.30 Dunajska ljudska glasba — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 13.00 Deželni razgledi — 15.00 Še vedno priljubljeno — 16.30 Šolski poskusi — zapravljanje časa? — 17.10 Zveneči operetni vodič — 17.56 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgledi — 19.07 Avstrijske godbe na pihala — 20.05 oKroški običaji — 21.00 Ljudska zabavna oddaja — 22.10 Šport.

PETEK, 27. 6.: 6.00 Jutranja telovadba — 6.55 Dobro jutro na Koroškem — 9.05 Znanje za vse — 10.00 Zadovoljni z glasbo — 11.05 Iz dežele, za deželo — 13.00 Deželni razgledi — 14.30 Pridite in pojte — 16.15 Mladinska oddaja — 17.10 Za konec tedna — 17.56 Oddaja združenja industrialcev — 19.07 Novosti na področju lahke glasbe — 20.05 Koncert v gradu Esterhazy — 21.02 Klavirska glasba — 21.30 Pomenki v sobi umetnikov — 22.10 Šport.

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

SOBOTA, 21. 6.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 22. 6.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 23. 6.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Samospevi — Douta po rijeci: Dob.

TOREK, 24. 6.: 9.30 Zborovska glasba — 13.45 Celovški radijski dnevnik — Šport — Vrtiljak popevk.

SREDA, 25. 6.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Minute z . . . — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 26. 6.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Družinski magacin.

PETEK, 27. 6.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Melodije za razvedrilo.

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 21. 6.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Naš Plesni orkester ima besedo — 10.15 Sedem dni na radiu — 11.20 Z nami doma in na poti — 12.40 Ob bistrem potoku — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.45 „Vrtiljak" — 17.20 Gremo v kino — 18.05 Listi iz albuma lahke glasbe — 18.20 Dobimo se ob isti uri — 19.40 Z ansamblom Slavka Žnidaršiča — 20.00 Glasbena parada „Tri srca" — 21.30 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 22. 6.: 6.50 Danes za vas — 8.07 Radijska igra „Kralj voda" — 8.44 Skladbe za mladino — 9.05 Še pomnite, tovariši . . . — 10.05 Trideset let lahkih not — 11.20 Voščila — 14.05 Nedeljska reportaža — 14.25 Nedeljsko popoldne — 16.00 Radijska igra „Dobrodošlica" — 19.40 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Skupni program JRT — Radio Priština — 23.15 V lučeh semaforjev.

PONEDELJEK, 23. 6.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Glasbena pravljica — 9.40 Orkestri in zabavni zbori — 10.15 Nekaj za ljubitelje solistične in ansambelske glasbe — 11.20 Z nami doma in na poti — 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru — 14.10 Pojo amaterski zbori — 14.30 Voščila — 15.15 „Vrtiljak" — 17.20 Koncert po željah poslušalcev — 18.05 Ob lahki glasbi — 19.40 Z ansamblom Lojzeta Slaka — 20.00 Če bi globus zaigral — 20.30 Operni koncert — 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiev — 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 24. 6.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.20 Majhni vokalni ansambli — 9.45 Znane melodije — znani orkestri — 10.15 Promenadni koncert — 11.20 Z nami doma in na poti — 12.40 Po domače — 14.10 Popoldne za mladi svet — 14.40 Na poti s kitaro — 15.45 „Vrtiljak" — 17.20 Skladatelju Gojmiru Kreku za stoletnico njegovega rojstva — 18.05 V torek nasvidenje! — 18.35 Lahke note — 19.40 Z ansamblom Slavka Žnidaršiča — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 20.30 Radijska igra — 21.16 Zvočne kaskade — 22.20 Dve kratki simfoniji — 23.15 Popevke se vrstijo.

Visoka šola za izobraževalne znanosti v Celovcu — Stolica za pedagoško znanost predvaja

SLOVENSKE STROKOVNE ŠOLSKE FILME

v petek 20. junija 1975 ob 19. uri v prostorih Instituta za pospeševanje gospodarstva v Celovcu (WIFI — Bahnhofstraße).

Prisrčno vabljeni!

VABILO na

PEVSKI KONCERT
radiških fantov in dekliškega kvarteta
ter
SKIOPTIČNO PREDAVANJE
z H. Weissom in T. Ogrisom

- **v soboto 21. junija 1975 ob 20. uri pri Kovaču na Obirskem, prireditelj Slovensko prosvetno društvo „Obir"**
- **v nedeljo 22. junija 1975 ob 14.30 uri v farni dvorani v Žvabeku, prireditelj: Kat. prosvetno društvo „Drava" v Žvabeku.**
- **v nedeljo 22. junija 1975 ob 9. uri (po maši) v farni dvorani v Št. Lipšu.**

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Borovlje" vabi člane in prijatelje društva na enodnevni

IZLET
v partizansko bolnico Franjo

v nedeljo 29. junija 1975. Odhod ob 6. uri na avtobusni postaji v Borovljah. Prijave pošljite predsedniku Andreju Wieserju, Borovlje - Ferlach, Hauptplatz 9 ali na posojilnico Borovlje.

Odbor

Katoliška prosveta vabi na

KONCERT
„PESMI MIRU"

Poje mešani mladinski pevski zbor iz Lauterbacha „Lauterbacher Jugendkantorei" iz dežele Hessen v ZRN pod vodstvom Karine in Janka Jezovška.

Zbor bo pel v

soboto 21. junija 1975 ob 19.30 uri v farni cerkvi v Hodišah

nedeljo 22. junija ob 9.30 uri v farni cerkvi v Ločah in ob 19.00 uri v farni cerkvi v Borovljah

ponedeljek 23. junija ob 19.30 uri v kapeli dijaškega doma, Völkermarkter Straße 36 v Celovcu

torek 24. junija ob 19.30 uri v farni cerkvi v Selah

četrtek 26. junija ob 19.30 uri v farni cerkvi v Škocijanu

petek 27. junija ob 19.30 uri v farni cerkvi v Železni Kapli

Prisrčno vabljeni!

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 21. 6.: 16.30 Rdeči avtobus — 17.00 Kdo rokodelči z nami? — 17.30 Indian River. „Medvedje v hiši" — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Oddaja s Heinz Conradsom — 18.25 Prizma — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.56 Šport — 20.15 Kabaret, kabaret — 21.15 Panoptika — 21.35 Festival režiserjev — 23.40 Poročila.

NEDELJA, 22. 6.: 16.30 Oddaja z miško — 17.00 Listamo v slikanici — 17.20 SOS prisilni pristanek — 17.30 Viki in močni možje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Poj z nami — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 Šest žena kralja Henrika VIII. — 21.45 Surealizem — 22.20 Poročila.

PONEDELJEK, 23. 6.: 9.30 Za predšolske otroke — 10.00 El Dorado — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 V kraljestvu divjih živali — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ponedeljski šport — 20.45 Ceste San Franciska — 21.35 Poročila.

TOREK, 24. 6.: 9.30 Za predšolske otroke — 10.00 Človek, o katerem se govori — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Gospod Kottnik — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.00 STOP! Prometni obzornik — 21.00 Igra z usodo — 22.55 Poročila.

SREDA, 25. 6.: 9.30 Za predšolske otroke — 10.00 Šolska oddaja — 17.30 Dr. Dolittle in Romeo — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Naslednji prosim — halo doktor! — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Horizonti — 21.00 Svet knjige — 21.30 Vojna in mir — 22.15 Poročila.

ČETRTEK, 26. 6.: 9.30 Za predšolske otroke — 10.00 Šolska oddaja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Bridget in Bernie — 18.25 MI — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Vaš nastop, prosim! — 22.20 Poročila.

PETEK, 27. 6.: 9.30 Za predšolske otroke — 10.00 Šolska oddaja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Družina Kremenčkovih — 18.25 MI — 18.45 Oddaja združenja industrialcev — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Energija za bodočnost Afrike — 21.00 Festival režiserjev — 23.35 Poročila.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 21. 6.: 14.30 Prvenstvo v umetnostnem skakanju in skakanju s stolpa — 16.30 „Ob snidenju" — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Črna gora — 20.00 Galerija — 20.15 Mstislav Rostropovitsch. Portret glasbenika — 21.15 Čas v sliki in šport.

NEDELJA, 22. 6.: 15.00 Avtomobilske dirke — 16.30 Prvenstvo v umetnostnem skakanju in skakanju s stolpa — 18.00 Howdy — 18.30 Festival režiserjev — 20.15 Tako je bilo včeraj — 21.15 Literaricum — 21.45 Čas v sliki in šport.

PONEDELJEK, 23. 6.: 17.55 O matematiki — 18.25 Novo v znanosti — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Brazilija — Rio — 19.30 Grenlandija — dežela psov — 20.00 Vojna in mir — 20.45 Čas v sliki in šport.

PRODAM 19 mesecev star, odlično ohranjen osebni avtomobil 2 CV-6 (citroen) po ugodni ceni.

Feliks Wieser, Slovenji Plajberk 59, 9163 Podgora - Unterbergen

TOREK, 24. 6.: 17.55 Kemične reakcije — 18.25 Angleščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Terra Africa — 20.00 Stoletje kirurgov — 21.00 Čas v sliki in kultura — 21.30 Šport — 21.40 Glasbena poročila — 21.45 Veselje ob glasbi.

SREDA, 25. 6.: 17.55 Kaj bi lahko postal? — 18.25 Francoščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Živalski parki na petih kontinentih — 20.00 Eskalacija — 21.30 Čas v sliki in kultura — 22.00 Šport.

ČETRTEK, 26. 6.: 17.55 Kaj bi lahko postal? — 18.25 Ruščina — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Odprava v živalski svet — 20.00 Vesoljska ladja Enterprise — 20.50 Čas v sliki in kultura — 21.20 Šport.

PETEK, 27. 6.: 17.55 Fizika — 18.25 Nemščina — 19.00 Iskalci gomoljike — 20.00 Magrebinske zgodbe — 21.00 Čas v sliki in kultura — 21.30 Šport — 21.45 Šef.

JUGOSLAVIJA

NEDELJA, 22. 6.: 8.55 Poročila — 9.00 17 trenutkov pomladi — 10.00 Otroška matineja — 11.15 Kmetijska oddaja — 12.00 Poročila — Nedeljsko popoldne — 18.10 Poročila — 18.15 Na ptičjih zbirališčih — 19.10 Barvna risanka — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.05 Odborniki — 20.45 Mesta: Bitola — 21.15 Športni pregled — 21.50 Dnevnik.

PONEDELJEK, 23. 6.: 16.35 Madžarski dnevnik — 17.30 Medvedek na obisku — 17.50 Obzornik — 18.05 Na sedmi stezi — 18.40 Defenzivno je varno, cesta in človek — 19.30 Dnevnik — 19.55 Sodobna oprema — 20.10 I. Turgenjev: Mumu — 21.15 Kulturne diagonale — 21.45 Mozaik kratkega filma: Jadranje — 22.00 Dnevnik.

TOREK, 24. 6.: 16.35 Madžarski dnevnik — 17.35 Noge v zlatu, glava v blatu — 18.00 Obzornik — 18.15 Egipt za časa Tutankamona — 18.45 Ne prezrite — 19.30 Dnevnik — 20.05 Pomenek o izvozu v dežele v razvoju — 20.55 Propagandna oddaja — 21.05 Thibaultovi — 21.50 Dnevnik — 22.05 Jazz na ekranu — 22.25 Svetovno prvenstvo v kajaku na divjih vodah.

SREDA, 25. 6.: 16.35 Madžarski dnevnik — 17.35 Vrančeve dogodivščine — 17.50 Obzornik — 18.05 Mladi za mlade — 18.40 Od dninarjev do tekstilcev — 19.30 Dnevnik — 20.05 Družinsko življenje — 21.55 Gorenje novosti — 22.00 Miniature — 22.20 Dnevnik — 22.55 Tekmovanje v kajaku.

ČETRTEK, 26. 6.: 15.35 Madžarski dnevnik — 17.30 Na črko, na črko — 18.00 Obzornik — 18.20 Vzpon človeka — 19.30 Dnevnik — 20.05 Sedem ljubezni done Juanite — 21.40 Kam in kako na oddih — 21.50 Četrtkovi razgledi — 22.20 Iz koncertnih dvoran — 22.50 Dnevnik.

PETEK, 27. 6.: 16.35 Madžarski dnevnik — 17.15 Janezek in fižolovka — 17.50 Obzornik — 18.05 Oktet bratov Pirnat — 18.40 Sled — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.00 Dan samoupravljalcev — 21.10 Celovečerni film.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.